

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

**Eesti kajastus välismeedias 2007. ja 2008. aastal
välisministeeriumi nädalaülevaadete põhjal**

Bakalaureusetöö (4AP)

Pille Rõivas

A11548

Juhendaja:

Professor Peeter Vihalemm

Tartu
2009

Sisukord

Sisukord	2
I Sissejuhatus	3
II Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	5
2.1. Meedia ja ühiskonna vahelised suhted	5
2.2. Sotsiaalne ruum	6
2.3. Rahvusvaheline uudistevoog ja meedia mõju	8
2.4. Eesti Euroopa Liidus	10
2.5. Eestlaste keerulised suhted venelastega	12
2.6. Varasemad uuringud	13
2.7. Uurimisküsimused ja hüpoteesid	14
III Uurimismeetodid	15
3.1. Valim ja uurimisühik	15
3.2. Uurimismeetodid	16
3.3. Kontentanalüüs	17
3.4. Kvalitatiivne sisuanalüüs	19
IV Tulemused	20
4.1. Kontentanalüüsi tulemused	20
4.1.1. Artiklite päritolu	21
4.1.2. Artiklite sisu	29
4.1.4. Aprillisündmused 2007	42
4.2. Kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemused	45
4.2.1. Eesti vene mässajate küüsis	46
4.2.2. Erinev ajaloo mõistmine	47
4.2.3. Iseseisva Eesti suhted Venemaaga	48
4.2.4. Eesti teisaldab monumenti	49
Järeldused ja diskussioon	50
Kokkuvõte	59
Summary	60
Kasutatud kirjandus	61
Lisa 1. Kontentanalüüsi kategooriad	63
Lisa 2 Intervjuu Anneli Rõigasega	68
Lisa 3. Eestit kajastanud kanalite täielik nimekiri	77
Lisa 4. Artiklite päritolu erinevatest riikidest	77
Lisa 5. Enamkajastatud teemad ja tonaalsus	78
Lisa 6. Viie populaarsema teema tonaalsus riigiti 2007	79
Lisa 7. Viie populaarsema teema tonaalsus riigiti 2008	81

I Sissejuhatus

Eestlasena tarbides igapäevaselt meie oma kohalikku ajakirjandust ning ise oma silmaga nähes siin toimuvat, on välja kujunenud oma nägemus Eestist ja siin toimuvast. Kuigi oma silm on kuningas, oleme me kõik siin Eesti meedia meelevaldas. Niisamuti on välisriigi kodanikud oma riigis leviva meedia meelevaldas. Meedia kujundab avalikku arvamust. Aga kuidas näeb välismaine meedia Eestit? Millist Eestit puudutavat informatsiooni saavad välismaalased oma kohalikku meediat tarbides?

Selle bakalaureuse töö eesmärgiks ongi välja selgitada Eesti kuvand 2007. ja 2008. aastal välismeedias välisministeeriumi nädalaülevaadete põhjal, millisena on need kõigile tutvumiseks ministeeriumi kodulehel www.vm.ee. Need kaks aastat on omavahel võrreldes väga erinevad, domineerivad sündmused on üpriski erinevad. See teebki selle analüüsi huvitavaks.

Oluline on ära märkida, et 2007. aastal toimunud aprillisündmuste tõttu oli välisministeeriumi töötajatel tavapärasest kordades rohkem tööd, siis perioodil 16. aprill – 13. mai 2007. aasta pressiülevaateid ei ilmunud. Seepärast on töös võetud lisaks vaatluse alla ka välisministeeriumi „Pilk peeglisse“ väljaandes sel puuduoleva perioodi jooksul ilmunud artiklid Eesti kohta. Samuti on lisatud analüüsi ka 2007. aasta aprilli-mai perioodil Eesti Päevalehe ja Postimehe „Teised meist“ rubriigis välismeedias ilmunud artiklid Eesti kohta. Mingil määral on sisse toodud ka vahetult enne selle töö valmimistähtaeg välisministeeriumilt saadud aprilli-mai 2007. aasta materjalid, mida nad ei jõudnud sorteerida, refereerida ja vormistada nädalaülevaadete formaati. Neid materjale ei ole avalikult veebis näha ning seetõttu see töö neile ei keskendu.

Käesolevas bakalaureusetöös antakse teises peatükis ülevaade teoreetilistest lähtekohtadest. Räägitakse lahti mõiste sotsiaalne ruum, käsitletakse meedia ja ühiskonna vahelisi suhteid, räägitakse venelastest kui vähemusrühvusest Eestis ning Eestit ja kogu maailma tabanud majanduslangusest, millest ei saa praegusel ajal ükski riik rääkimata jätta. Teine peatükk annab põgusa ülevaate ka varasematest uuringutest ning püstitatakse uurimisküsimused ja hüpoteesid.

Kolmas peatükk tutvustab lähemalt uurimistöös kasutatud uurimismeetodeid: kontentanalüüsi ja kvalitatiivset sisuanalüüsi.

Neljas peatükk sisaldab põhjalikku ülevaadet mõlema uurimismeetodi kasutamisega saadud andmetest. Kontentanalüüs näitab kes ja kus räägivad Eestist, millisel teemal ning millise tonaalsusega. Sügavam analüüsi ehk kvalitatiivne analüüs näitab ajakirjanike keelekasutust ning väljenduslaadi.

Järgnevalt on tehtud järeldused ja diskussioon, kus püüan anda vastused tõstatatud uurimisküsimustele ning hinnatakse hüpoteeside püsimist või vääraks osutumist. Seda saadab arutluskäik, miks tulemused on just sellised.

II Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

2.1. Meedia ja ühiskonna vahelised suhted

McQuaili (2003) järgi sõltuvad massimeedia ja ühiskond teineteisest ja mõjutavad teineteist pidevalt. Tänapäeval on erinevad mõjud niivõrd põimunud, et massikommunikatsiooni ja kaasaegset ühiskonda on võimatu ilma teineteiseta ette kujutada: mõlemad on hädavajalikud, kuigi ebapiisavad teise olemasoluks. Seega, võib meediat lugeda ühiskonna ja ühiskondlike muutuste suhtes samaväärselt nii kujundavaks kui peegeldavaks nähtuseks.

Maailmapildi kujunemise juures on oluline, millisel määral erinevad meediumid vahendavad me jaoks maailma väljaspool me vahetat keskkonda ja otsest meelelist kogemust. Meedia tagab ka pideva kontakti peamiste sotsiaalsete institutsioonidega. Kaasaegses ühiskonnas kaldub massimeedia väärtuste ja ideede osas üle võtma kooli, vanemate, religiooni, sugulaste ja kaaslaste varasemat rolli. Seega sõltume me väga tugevasti meedist kui oma sümbolilisest keskkonnast, see määrab suures osas meie pildi maailmast isegi siis, kui me oleme võimelised kujundama omaenda reaalsuse versiooni. (McQuail 2003:58)

Meedia ja ühiskonna vahelisi suhteid vahendavad tihti osalt mitteformaalsed, kuid organiseeritud survegrupid, kes püüavad meedia tegevust otseselt mõjutada. Kuigi meedia käsitleb seda survet tavaliselt ettevaatlikult ja pole huvitatud oma autonoomsuses kompromissidele minekust (või sellele allumist) võimalik eristada meedia üldisest soovist meeldida võimalikult suurele osale auditooriumist ning mitte haavata vähemusi ega õhutada ühiskonnast tegevust (McQuail 2003:232).

Kuna poliitika on subjektiivne, on ka selle kajastamine meedias subjektiivne (Danzinger 1991). Lauristini sõnul ei tasu soovida, et välismeedia oleks Eesti suhtes kriitilisem, kui eestlased ise. Üksainus hävitav artikkel võib teha palju rohkem kahju kui üks kiidulugu kasu tuua (Pullerits 2004).

2007. aasta läks Eesti ajalukku kui „pronkssõduri aasta“, mil suurt poleemikat tekitas kurikuulus pronkssõdur Tallinna kesklinnas ning Vene rahvuslased korraldasid aprillis rahutusi. See on teema, mida ei saanud ei Eesti ega välismeedia kajastamata jätta. Need sündmused jätaavad jälje veel pikkadeks aastateks Eesti poliitilisse ellu.

2.2. Sotsiaalne ruum

Eesti taasiseseisvumisega muutusid riikidevahelised sotsiaalsed lähedased suhted, mis ei pruugi kattuda geograafilise lähedusega. Kuna sotsiaalset lähedust mõjutavad veel ka majanduslikud, kultuurilised, poliitilised ja ajaloolised tegurid, siis on igal riigil välja kujunenud oma lähedased suhtes teiste riikidega. Juba 1997. aastal oli arenenud protsess, millega 1999ndate aastate alguses meile lähedal olnud Venemaa oli kaugenenud, samuti on järjepidevalt suurenenud distants teiste liiduvabariikidega. (Vihalemm 1998:70)

Sotsiaalse ruumina vaadeldakse majanduslikku, poliitilist ja kultuurilist ruumi. Vihalemma uurimus näitab, et Eesti poliitilises ruumis on väga olulised Venemaa, Soome, Rootsi, teised Baltimaad, USA, Saksamaa ja Taani. Eesti majandusruumis domineerivad Soome, Rootsi ja Venemaa. Eesti kultuuriruumis on kõige tähtsamal kohal Põhjamaad, eriti Soome (Vihalemm 1998:68).

Sotsiaalses ruumis olevate vahemaade mõõtmiseks on Vihalemm koostanud sotsiaalse läheduse indeksi (Vihalemm 1998: 69). See arvestab selliseid näitajaid nagu eksport, import, välisinvesteeringud (vastavast riigist Eestisse), majutatud välituristid, teiste maade külastamine, huvi uudiste vastu teistest maadest, hoiak teiste maade suhtes võimaliku elukohana (kuhu läheksid need elama, kes tahaksid maalt lahkuda). Tegurite kokkuliitmisel saabki sotsiaalse läheduse pingerea.

Tabelist 2.1 on näha, et Eestile kolm sotsiaalselt lähedasemat riiki on Soome, Rootsi ja Saksamaa.

Tabel 2.1. Teiste maade sotsiaalne lähedus Eestile 2002. a		
nr	riik	indeks (p)
1.	Soome	61
2.	Rootsi	57
3.	Saksamaa	50
4.	Venemaa	41
5.	Usa	27
6.	Läti	25
7.	Suurbritannia	21
8.-10.	Leedu	18
8.-10.	Taani	18
8.-10.	Norra	18

Allikas: Vihalemm 2005

Sotsiaalse läheduse indeksi juures on üheks teguriks huvi uudiste vastu teistest maadest, seega on oluline uurida teiste maade ajakirjanduses kajastatud teemasid Eesti kohta. Aga Eestit puudutavate uudiste uurimise eesmärk pole võrrelda saadud andmeid Eestile sotsiaalselt lähedaste riikide tabeliga, vaid anda ülevaade Eesti rollist rahvusvahelises ruumis, eelkõige Euroopas.

Meyrowitzi (1985) teesiks on, et kõikjale tunginud elektrooniline meedia on muutnud sotsiaalset kogemust fundamentaalselt, lõhkudes ära varasematele aegadele tüüpilised piirid sotsiaalse ruumi eri osade vahel.

Üks väheseid uue meedia mõjusid, millega üsna üksmeelselt nõustutakse, on massikommunikatsiooni üha suurenev rahvusvahelistumine. Sellest suundumisest tulenevate võimalike kultuuriliste mõjude küsimuse üle on palju arutletud. Globaalse meediakultuuri poole liikumisel on erinevaid allikaid, kõige märkimisväärsem neist on meedia tohutult kasvanud võime helisid ja pilte üle kogu maailma edasi anda, aja ja ruumi piire ületada. (McQuail 2003:101) Riigipiirid ei takista organisatsioone ega institutsioone, ka üksikisikud saavad oma kommunikatsioonivajadust rahuldada oma grupist ja sotsiaalsest keskkonnast väljaspool. Ühises ruumis ja ajas toimiva personaalse

sotsiaalse interaktsiooni kunagine keskne roll kommunikatsioonimallide kujunemisel on nõrgenenud, meie kultuurilised ja infoalased valikud on avardunud. (McQuail 2003:10) Rahvusvahelise sotsiaalse ruumi moodustavad riikidevahelised sidemed, mis ei ole vaid geograafilised, vaid on seotud riikide ja nende kodanike suhtlemisega erinevates sfäärides. (Vihalemm 1997, 1999)

2.3. Rahvusvaheline uudistevoog ja meedia mõju

Antud bakalaureusetöö selgitab välja, millised Eestiga seonduvad teemad ületavad välismaiste meediakanalite uudiskünnise välisministeeriumi nädalaülevaadete põhjal, milliseid teemasid välismaised ajakirjanikud peavad piisavalt oluliseks, et seda oma riigi elanikele edastada.

Meedia kujundab suhtumisi ning arvamusi, mis võivad tekitada eelarvamusi. McQuail (2003) ütleb, et massikommunikatsiooni uurimise aluseks on eeldus, et meedial on märkimisväärne mõju. Aga kokkuleppele pole veel jõutud eeldatava meedia mõju olemuses ja ulatuses, sellegipoolest valivad inimesed oma riideid vastavalt ilmatele ning ostavad midagi reklaami mõjul jne.

Antud juhul tähendab see seda, et mujal riikides elavad inimesed saavad Eestist pildi vastavalt sellele, kuidas nende kohalik meedia meid, Eestit, kajastab ning millist pilti Eestist konstrueeritakse.

Akadeemia Nord professori Raivo Palmaru (2008) sõnul on nüüdisaegse meedia suureks probleemiks see, et meedia arenedes suurenevad nii info maht kui ka selle leviku kiirus, kuid mitte usaldusväärsus. Meedia ei suuda viimast oma organisatsiooni (Max Weberi mõistes) kaudu tagada. Massikommunikatsioon ei ole pelgalt infovahetus, meedia *in toto* on omandanud asendaja ehk inimestele tegelikkusest kujutluse pakkuja funktsiooni. Seejuures on asendamine nii täielik, et tihtilugu peetakse tegelikuks mitte seda, mis on tõsi, vaid seda, mida meediad tegelikkusena kujundavad. 1999. aasta Riigikogu valimiste eel kajastas näiteks tervelt 60% Eesti seitsmes suuremas ajalehes edastatud poliitilisest infost pseudosündmusi (Palmaru 2001:49). Selles osas on Niklas Luhmann eristanud

esmast ja teisest reaalsust – viimane on meediareaalsus, mis on konstrueeritud oma seaduste järgi (Palmaru 2008)

1965. aastal ilmunud ning tänaseks klassikaliseks muutunud Johan Galtungi ja Mari Holmboe Ruge uurimus välisuudiste struktuurist Norra ajalehtede põhjal laiendas ideed välisuudiste tasakaalustamatusest ning tõi välja kriteeriumid, mille järgi ajakirjanikud neid valivad:

1. Sagedus. Eelistatud on sündmused, mis sobivad uudisetootja ilmumise sagedusega s.t sündmused, mille toimumine mahub lühikesse, tavaliselt päevasesse ajaperioodi;
2. Uudiseläve ületamine, ehk eelistatud on dramaatilised, erakordsed sündmused;
3. Selgus ehk eelistatud on sündmused, millest on võimalik üheselt aru saada;
4. Mõttekus ehk eelistatud on sündmused, mis konkreetsetes kultuurikontekstis tunduvad mõistetavad;
5. Kooskõla olevaga ehk eelistatud on sündmused, mis sobivad konkreetsete stereotüüpidega, mis konkreetsetes kultuurikeskkonnas on;
6. Ootamatus ehk eelistatud on sündmused, mis on ebatavalised (oodatud sündmused lähevad eelmise kriteeriumi alla);
7. Jätkuvus ehk eelistatud on sündmused, millest on ka varem räägitud ning mida auditoorium veel mäletab;
8. Sobivus teiste uudistega ehk valides mitme sündmuse vahel satuvad ühte väljaandesse tõenäolisemalt erinevatest valdkondadest pärit sündmused;
9. Räägib eliitrahvastest (mõjukad ja rikkad rahvused);
10. Räägib eliidist pärit inimestest (otsustajad, kuulsused);
11. Räägib isikutest ehk eelistatud on lood, mida saab rääkida läbi isiku perspektiivi, mitte läbi protsessi vmt kirjelduse;
12. Räägib negatiivsetest sündmustest.

(Galtung & Ruge 1965)

Nende kriteeriumite tõttu on arenguriigid võrreldes arenenud riikidega ebasoodsas seisus,

kuna neis toimuvad sündmused ei ole poliitiliselt piisavad olulised, et uudisekännist ületada. Nende uudissündmused on sageli aeglased ja kompleksed (areng, sõltuvus) ja ei ole seotud prominentsete isikutega. Seetõttu tõusevad nad maailma uudiste huvisfääri ainult seoses mõne negatiivse uudisega ja kaovad sealt sama kiiresti. Hilisemad uurimused (Stevenson & Shaw 1984) on üldjoontes kinnitanud Galtungi ja Ruge mudeli paikapidavust.

Praktiliselt tähendab see maailma jagunemist domineerivateks ja perifeerias asuvateks rahvasteks, kus teabevoog suundub esimestelt teistele. Perifeersete riikide omavaheline teabevoog on väga piiratud ning kulgeb enamasti üle domineerivate rahvaste (McQuail 2000:205).

2.4. Eesti Euroopa Liidus

2008. aastal täitus Eestis neli aastat Euroopa Liiduga liitumisest. See oli eestlaste jaoks väga oluline ning seadis Eesti tugevamalt kaardile. Seda nii poliitilises kui välismedia mõttes. 2008. aastaks olid eestlased Euroopa Liitu kuulumist hakanud pidama elu harjumuspäraseks osaks ning toetusprotsent Euroopa Liidule on eestlaste seas kõrge. Välisminister Urmas Paeti sõnul oleks Eesti võinud Euroopa Liiduga liituda juba oluliselt varem ning Euroopa Liidust on saanud normaalne osa igapäevaelust, mistõttu meedia ei teinud ka liitumise aastapäeval sellest suurt numbrit (Vilgats 2008). Eestlastele on harjumuspäraseks saanud avatud riikidevahelised piirid ning näiteks Euroopa Liidust tulevaid põllumajandustoetusi peetakse elu loomulikuks osaks.

Välisminister Urmas Paeti sõnul tõi 2008. aasta endaga kaasa mitmeid olulisi välispoliitilisi sündmusi, mis jäävad rahvusvahelisi jõujooni mõjutama aastateks. Eesti huvides on ennekõike tugev Euroopa Liit ja tugev NATO ning nende samu väärtusi hindavate organisatsioonide tihe koostöö. Meie tegevus neis organisatsioonides peabki olema suunatud tugevuse ehk ühtsuse suurendamisele. Ja selleks tuleb pidevalt suurendada Eesti ratsionaalset ja sisulist nähtavust, kujundada seisukoht ja öelda neist järjest enam välja. Ka küsimustes, kus esmapilgul tundub Eestiga võib-olla suhteliselt vähe kokkupuudet. Oluline aga on ka meie partnereid selgelt toetada. (Vilgats 2008)

Euroopa Liidu osa liikmesriike toetavad juba aastakümneid teisi riike nende arengus, makstes raha EL eelarvesse. Veel mõnda aega lõikab Eesti sellest individuaalselt tulu. Kui aga meie seis muutub, toetame ise teisi ikka kollektiivse jõu kasvatamise nimel. Toetame naabreid rahuliku ja jõuka võõndi laiendamise nimel, mis kokkuvõttes kindlustab meie enese julgeolekut. Seda on Eesti Euroopa Liidult õigusega oodanud ja ka saanud – majanduskasv tõusis peadpöörivalt kõrgeks, sest kredibiilsusega pole investeringute ja laenude puhul probleemi. Kollektiivi jõudu, meeskonnatunnet tajusime vast kõige selgemini 2007. aasta aprillikriisi ajal, kus Eesti ei jäänud Venemaa lubamatute jõuvõtete vastu üksi. (Tael 2008)

Praeguseks on Eesti istumas teistega võrdselt EL otsustuslaua taga, meil on sõnaõigus, mis võib ulatuda ka vetoõiguseni. Ent EL on liikumas hääletamismudelini, mis ühehäälsuse asemel oleks enamushääletus. 2008. aastal tõusis ELi tasemel tõeliselt kuumaks kaks teemat – energeetika ning viisavabaduse kehtestamine USAga. Elektrivarustus on Eestile ühtlasi ka rahvusliku julgeoleku küsimus, sest oleme energeetiliselt sõltuvuses ainult Venemaa, mitte ELi tehnovõrkudega. Eesti vajab selle eripära arvestamist ning EL võttis endale selle kohustuse Ülemkogu koosolekul. Viisavabaduse puhul liiguvad justiits- ja siseasjad uues lepingus enamushääletuse suunas ja mõnes vallas on võimatu rakendada vetoõigust. Siinkohal kaaluvad ELi ühishuvid üle üksikriikide huvid.

Pealiskaudsel vaatlusel tunduks nagu, et siin töötab solidaarsus Eesti huvidele vastu. Tegelikuses aga ühelt poolt tugevdab EL ühisseisukohtade olemasolu ka Eesti individuaalset positsiooni, teiselt poolt pole poliitiline tegelikkus ELis lasknud teerulli meetodil rakendada, ehkki juriidiline võimalus on olemas.

Eestigi on pärast ühinemist kohanemas. Oleme endiselt liikmesriik, kes on liberaalsest majanduspoliitikast ilmselgelt kasu saanud ja pooldab läbivalt vabaturu põhimõtteid. Oleme kindlasti vabameelsemad kui paljud teised. Kuid ei saa salata, et aruteludes sotsiaalse kaitse ehk sotsiaalsete mudelite üle on ka oma iva, millest õppida. (Tael 2008) Eesti on teadlikult hoolitsenud selle eest, et me mitte ainult ei lõikaks ühisest välis- ja julgeolekupoliitikast tulu, vaid panustaksime ka ise selle kujunemisse. Ka väga väike liikmesriik võib mõnes valdkonnas kaasa rääkida. Ja kõik on omavahel seotud.

President Toomas Hendrik Ilvese sõnul (Tamberg 2006) kasutab Venemaa energiat välispoliitilise instrumendina. Suur osa energiat puudutavast problemaatikast on seotud Euroopa Liidu konkurentsipoliitika ja Euroopa riikide endi Venemaaga sõlmitud lepingutega. President Ilvese sõnul peaks Euroopa energiapoliitikaga tegelema nii nagu Maailma Kaubandusorganisatsioon – kõik Euroopa riigid ühe ühikuna. Mitte ükski Euroopa riik ei saa sellise hiiglase, nagu Venemaa, vastu läbirääkimistel üksi palju saavutada. Ilvese sõnul tuleks Euroopa riikide huvid viia ühisalustele, sest koos oleksime palju tugevamad.

2.5. Eestlaste keerulised suhted venelastega

Eesti iseseisvumine tõi venekeelse elanikkonna jaoks kaasa neile senikogematu olukorra, millega paljud neist ei ole suutnud seni kohaneda. Siinkohal tuleb tähelepanu juhtida järgmistele asjaoludele, mida venekeelse elanikkonna integreerumisprotsessis võiks arvestada:

- Kui eestlaste ja põlvkondi Eestis elanud mitte-eestlaste jaoks oli Eesti iseseisvumine tagasipöördumine peale Teist maailmasõda kaotatud omariikluse juurde, siis nõukogude ajal Eestisse migreerunud puudus põlvkondadetagune demokraatliku riigi kogemus, mida paikne elanikkond põlvest põlve oma järglastesse edasi kandis;
- Oma sisemuselt erinevatest ränderegioonidest pärinev ja erineva rändeajaga eristuvat venekeelset elanikkonda ühendab mitte niivõrd nende ühine rahvus, vaid ühine keel.

(Krönström-Hanschmidt 2005)

Eesti venekeelne elanikkond pole suutnud pärast Eesti taasiseseisvumist leida oma kohta uues, muutunud ühiskonnas. Riigikorral on identiteedi, eriti rahvusliku identiteedi juures oluline roll. Venekeelse elanikkonna jaoks oli selline suur muutus identiteedi seisukohalt mõistetamatu ning nad ei tea kuidas end määratleda. Aga ka riik pole suutnud neid piisavalt toetada ja ühiskonda integreerida, pigem on nad tundnud tõrjutust. Glasgow ülikooli lektor David Smith viitab samuti sellele, et integratsiooni keelelisest aspektidest on enam oluline juriidilis-poliitilised aspektid (Krönström-Hanschmidt 2005).

Mis on pronksiöö õppetund, mis on hind? Professor Marju Lauristin (2007) kirjutab Enno Tammeri toimetatud raamatus „Kes? Mis? Kus? 2008“, et pronksiöö järel muutus popiks märksõna „integratsioon“. Integratsioonipoliitika, mis oli seni olnud valdavalt negatiivse märgiga kui miski, mida ei tehta iseenda huvides, vaid „Euroopa“ pealekäimisel, tekitas järsku aktiivset huvi ning ärgitas dialoogi eesti- ja venekeelsete arvamusiidrite vahel. Poliitikud ja majandusmehed õppisid realistlikumalt hindama ohtusid, mida võib tuua kaasa meie rahvusvahelisele mainele, julgeolekule ja majandusarengule konfrontatsioonidanaabriga. Senisest selgemini mõisteti, kui sihipärase ja ulatusliku propagandasõja on Venemaa käivitanud Eesti maine kahjustamiseks ja majandusedu pidurdamiseks ning kui tähtis on selles olukorras Eesti valitsuse valmisolek oma seisukohti seletada ja kaitsta nii kodus kui ka võõrsil. Samas kogesime esimest korda praktikas ka Euroopa Liidu sisemise solidaarsuse tähtsust. (Lauristin 2007:13)

2.6. Varasemad uuringud

Antud bakalaureusetöö on minu seminaritöö (2008) edasiarendus, mis analüüsis Eesti kuvandit välismeedias välisministeeriumi nädalaülevaadete põhjal 2007. aastal. Töös tuli välja, et Eesti suhtes kajastati uudiseid eelkõige välispoliitika ja majanduse valdkonnast, populaarne oli ka pronksöödur. Eestit tõsteti esile kui eeskujulikku tehnoloogiariiki. Kõige enam huvitus Eesti kajastamisest Soome meedia, põhiliselt oli tegu ajalehtedega. Teisena kajastas Eestit Prantsusmaa, seal domineeris peamiselt üks uudisteagentuur. Olulist rolli mängisid ka Inglismaa, Venemaa ja Ameerika Ühendriikide meedia.

Varasemalt on uuritud Eesti kajastamist välismeedias 2004. ja 2005. aastal Eesti Päevalehe ja Postimehe „Teised meist“ rubriigi põhjal Hans Lõugase bakalaureusetöös (Lõugas 2006) ning on analüüsitud „Välisilm“ rubriigis ilmunud välismeedia artikleid Eesti kohta 2003.-2004. aastal (Kase 2005). Uurimise all on olnud ka Eesti pilt konkreetsemate maade ajalehtedes, näiteks Rootsis (Vaino 2004), Soomes (Sipilä 2005), Taanis (Orloff 2006), Prantsusmaal ja Belgias (Kuusk 2006).

2.7. Uurimisküsimused ja hüpoteesid

Bakalaureusetöö uurimisprobleemiks on analüüsida välismeedias olevat Eesti kuvandit 2007. ja 2008. aastal välisministeeriumi nädalaülevaadete põhjal asetatuna konteksti, et Eesti on Euroopa Liidu ja NATO täieõiguslik liige.

Uurimisprobleemist lähtuvalt on püstitatud järgmised põhiküsimused, mis on selle töö orientiiriks.

Bakalaureusetöö põhiküsimused:

- Millised riigid huvituvad Eesti kajastamisest enim?
- Millised Eestiga seonduvad teemad ületavad välismeedias uudiskünnise?
 - Kui suurt tähelepanu pööratakse Eestile seoses majanduslangusega?
 - Kui suurt osakaalu omavad uudised Eestist seoses Venemaaga?
 - Milline oli välisministeeriumi nädalaülevaadete kaudu Eesti elanikkonnani jõudnud 2007. aasta aprilli kajastus välismeedias?
- Kas pilt Eestist on positiivne, negatiivne või neutraalne?

Töös on püstitatud järgmised hüpoteesid:

- Eestit kajastavad kõige enam sotsiaalselt lähedal olevad riigid, nagu Soome, Rootsi, Saksamaa ja Venemaa.
- Suhtumine Eestisse on valdavalt positiivne.
- Suurem osa kirjutisi Eesti kohta on üldise negatiivse tooniga.
- 2008. aastal kasvab kaitsepoliitika ja koostöö NATOs teemade populaarsus.

III Uurimismeetodid

3.1. Valim ja uurimisühik

Käesoleva bakalaureusetöö uurimisobjektide üldkogumiks on tekstid välisministeeriumi välismeedia ülevaadetest. Nendele tekstidele on asetatud põhirõhk. Artiklid pärinevad välismeediast, ajalehtedest, ajakirjadest, veebiväljaannetest, uudisteagentuuridest, televisioonist ja ka raadiost. Tegemist ei ole originaalkeeltes artiklitega, vaid need on eesti keelde refereeritud välisministeeriumi või saatkondade poolt.

Perioodil 01.01.2007-31.12.2008 ilmus välisministeeriumi nädalaülevaadetes kokku 2123 artiklit: 2007. aastal ilmus 1000 artiklit ja 2008. aastal 1123 artiklit. See teeb keskmiselt 2,9 artiklit päevas kahe aasta jooksul.

Kuna antud perioodil oli välisministeeriumi nädalaülevaade puudulik perioodil 16.04.2007-13.05.2007, siis on täiendina võetud eraldi analüüsitavaks välisministeeriumi „Pilk peeglisse“ väljaandes toodud tekstid Eesti kohta, millele on lisatud ka Eesti Päevalehe ja Postimehe rubriikides „Teised meist“ välismaal ilmunud artiklid Eesti kohta.

Küsisin 2008. aasta märtsikuus välisministeeriumilt nende kodulehelt puuduoleva perioodi nädalaülevaateid, aga selgus, et ülevaateid sel ajal ei ilmunud sündmustest tingitud liigse töökoormuse tõttu. Bakalaureusetöö eelkaitsmisel selgus, et välisministeeriumil on need materjalid olemas, ent neid pole pandud kodulehele üles. Asja uurides tuli välja, et on olemas algmaterjalid, st originaalkeeltes kategoriseerimata artiklid. Tingituna ajalisest piirangust ning materjali mahust (1387 artiklit), ei olnud võimalik saada neist ülevaadet, millised artiklid puudutavad otseselt Eestit või millel on suhteliselt kaugel seos (näiteks räägitakse Põhjamaadest ning Eesti kuuluvust sinna artiklis võib vaid aimata või on tegu muu taolise käsitlemisega, kus seos Eestiga on veelgi kaudsem). Lähtudes artiklite arvust, võibki teha järelduse, et valdav enamik neist ei oleks nädalaülevaadetesse jõudnud isegi, kui välisministeeriumil oleks olnud piisavalt tööjõudu selleks – kuu jooksul välispressist nopitud 1387 artiklit on oluliselt rohkem kui kogu 2007. või 2008. aasta jooksul üldse nädalaülevaadetes ilmus.

Eraldi oli välisministeerium kogunud kokku pronkssõdurist kirjutatud artiklid, ent ka need olid kas originaalkeeltes või väga lühidalt, tihti vaid märksõnadega, refereeritud eesti keelde (295 artiklit), mistõttu ei ole need üheselt ja võrdselt võrreldavad välisministeeriumi kodulehel ilmunud nädalaülevaadetega. Küll aga toon pronkssõduriteemaliste artiklite koguselise võrdluse tulemuste juures välja kõrvutavalt. Ma ei lisanud neid üldanalüüsi, sest need ei ole ministeeriumi kodulehel avalikult kättesaadavad ning antud bakalaureusetöö eesmärk on näidata, millist kuvandit näitavad välisministeeriumi nädalaülevaated välismaal Eesti kohta kirjutatust, millega saab igauks tutvuda ministeeriumi kodulehe vahendusel.

Uurimisühikuks on üks artikkel, s.o. ühes kanalis ilmunud artikli kokkuvõte või tõlge, mille tunnusteks on kindel kuupäev, ilmumiskanal (välismaine kanal), päritolu (riik) jne. Valimisse on võetud kõik välisministeeriumi kodulehel olevad nädalaülevaated 2007. ja 2008. aasta kohta.

3.2. Uurimismeetodid

Uurimismeetoditena on kasutusel kontentanalüüs ja kvalitatiivne sisuanalüüs. Kontentanalüüs on korratav ning reeglina uurijast sõltumatu. Siiski selle teema puhul on kaks eriomadust. Kontentanalüüsis on eraldi toodud kaks kategooriat: artikli tonaalsus ning suhtumine Eestisse, mille määramisel vähemal või suurem määral on roll ka kodeerijal, st kuidas keegi tajub tonaalsusi. Inimesed on erinevad ning nagu inimesed tajuvad kriitikat erinevalt, tajutakse ka tonaalsusi erinevalt. Kui artikli tonaalsuse puhul on erinevuse võimalus väiksem, sest selle kategooria puhul on tonaalsuse iseloom kergemini ning ühesemalt tajutav, siis „suhtumine Eestisse“ on umbmäärasem – seda ei ole otseselt artiklisse kirjutatud – see on pigem nii öelda ridade vahelt loetava suhtumise tajumise küsimus.

Sisuanalüüs kui alternatiivne lähenemisviis põhineb eeldusel, et kõige olulisemad on peidetud või varjatud tähendused, mida ei saa arvuliste näitajate kaudu otseselt väljendada. Arvestada ei tule üksnes suhtelist sagedust, vaid ka seoseid ja suhteks tekstielementide vahel, kusjuures tuleb tähele panna ka puuduvaid või enesestmõistetavaks peetavaid aspekte. Kontentanalüüs seevastu võimaldab uurida ka

erinevat liiki meediatekstide läbipõimumist, ignoreerides diskursuste erinevusi. Mõlemad suunad uurivad kordusi ja regulaarsusi kultuurilistes toodetes, mitte unikaalset ja kordumatut. (McQuail 2003:293)

3.3. Kontentanalüüs

Kontentanalüüsi võimaldab saada ülevaade uurimisalustest tekstidest. McQuaili (2003) järgi põhineb kontentanalüüsi kahel peamisel eeldusel: esiteks peab seos välise objekti ja selle tekstilise esindatuse vahel olema küllalt selge ja ühemõtteline. Teiseks väljendab valitud kategooriate esinemissagedus tekstis domineerivat tähendust objektiivselt. See meetod annab statistilise tulemuse, mis kehtib märksa laiemal meediarealsuse kohta kui vaadeldud tekstikogum. (McQuail 2003:293)

Antud töös on kontentanalüüsi eesmärgiks saada infot tekstide pealispindse tähenduse kohta, millega anda uurimisalusele objektile kirjeldatavaid mõõtmeid (erinevate teemade esinemissagedus, üldine tonaalsus jne).

Kontentanalüüsis on kategooriad jaotatud kolme gruppi:

- Tekstide päritolu (millisest allikast pärineb, millisest riigist jne)
- Tekstide sisu (kajastatav teema ning tonaalsus)
- Tekstide seos Eestiga (millise tonaalsusega räägitakse Eestist ja millises kontekstis)

Kontentanalüüsi kodeerimisjuhendi täpsem kategooriate loend on lisan nr 1.

Kodeerimisjuhend pärineb Hans Lõugase 2006. aasta bakalaureusetööst ning sel on 14 kategooriat, millest viis hõlmavad infot originaalartikli kohta, et välja selgitada, kus kirjutatakse Eesti kohta. Lisasin enda poolt Lõugase tööst pärit kodeerimisjuhendile ühe alakategooria: 10.4.13. ehk majanduse valdkonda lisandus kategooria „kinnisvara“. Arvestades selle bakalaureuse töö ajakirjanduslikku materjali ning Eestis toimuvat, oli vajalik selle alakategooria eraldi välja toomine, sest 2007. aastal oli Eesti kinnisvaraturu tipp hetk ning 2008. algas suur turu langus. Allika päritolukanali (ehk allika) täpne

identifitseerimine võimaldab eristada väljaandeid marginaalseist mõjukateni. Nii ongi analüüsis välja toodud ka allika levik.

Samuti on eraldi välja toodud autori kategooria, mis võimaldab teha vahet kas artikkel on kirjutatud eestlase või mitte-eestlase poolt. Lisaks on valikus ka juhtkiri, mis ei ole ühe inimese kirjutis, vaid kogu toimetuse seisukoht ning autori nimeta artiklid.

Artikli teemad määravad ära artikli sisu puudutavad kategooriad. Kuna valdavalt esineb artiklites rohkem kui üks teema ning alati ei ole võimalik objektiivselt määrata ühte dominantset teemat, siis pole kodeerimisjuhendis määratletud eraldi põhiteemat. Kategooriates on toodud kuni kolm teemat ühe artikli kohta, mis on piisav hulk, nagu selgus kontentanalüüsi läbi viimisel. Ühe artikli kuni kolm teemat on võrdse tähtsusega.

Teemaderingis on kokku 67 erinevat teemat, mis on omakorda jaotatud seitsmesse valdkonda. Poliitilised teemad jagunevad kolmeks: sise-, välis- ja sotsiaalpoliitika. Sotsiaalsed teemad on jaotatud kaheks: ühed kuuluvad sotsiaalteemade hulka ja teised sotsiaalpoliitika valdkonda. Üldised artiklid sotsiaalprobleemidest ja –küsimustest kuuluvad sotsiaalteemade hulka, ent mis puudutab neid probleeme lahendavaid seadusi, liigituvad sotsiaalpoliitika alla. Majandusvaldkonnas on teemad alates kinnisvarast ja maksundusest lõpetades teaduse ja tehnoloogiaga. Kultuurivaldkond tähendab haridust, ajalugu, kunsti jne. Ülejäänud teemad kuuluvad valdkonda „muu“.

Kontentanalüüsis on määratletud artikli üldine toon ehk tonaalsus, mis on kas positiivne, negatiivne või neutraalne. Eristatud on ka tonaalsus Eesti suhtes ehk suhtumine Eestisse, sest nii paljude negatiivse üldise tooniga artiklite puhul on siiski suhtumine Eestisse positiivne või neutraalne või vastupidi. Suhtumine Eestisse võib olla positiivne, negatiivne ja ambivalentne (nii positiivne kui negatiivne) või üldse ka puududa, sest igas artiklis ei pruugi olla otsest sidet Eestiga. Viimane kategooria märgib ära konteksti, milles Eestist räägitakse. See aitab selgitada, milliste riikide sekka Eestit liigitatakse.

3.4. Kvalitatiivne sisuanalüüs

Lisaks kontentanalüüsile on töös kasutatud ka kvalitatiivset sisuanalüüsi, mis keskendub tekstidele perioodil 16. aprill-13. mai 2007. aastal ning analüüsib välisministeeriumi „Pilk peeglistesse“ tekste ning ka sel perioodil Eesti Päevalehe ja Postimehe rubriikides „Teised meist“ välismaal ilmunud artikleid Eesti kohta.

Sisuanalüüs keskendub antud tekstidele kindlas ajas ja ruumis. Kvalitatiivse sisuanalüüsi käigus püütakse konstrueerida ülevaade uuritavast tekstist kui tervikust, näha terviklikku mustrit või struktuuri, mida on autor püüdnud oma sõnadega lugejale edasi anda. Kvalitatiivne sisuanalüüs võimaldab ka lugeda ridade vahelt, st arvesse võtta seda, mida otseselt kirjas pole, kodeerida autori vihjeid ja meelsust. Isegi arvatavat mõju auditooriumile või eeldatavat lugejapoolset vastuvõttu. Meetod leidis selles töös rakendust teksti tasandil – mida antakse tekstiga edasi, millist tähendust see omab ning milline on käsitlusviis.

IV Tulemused

4.1. Kontentanalüüsi tulemused

Kontentanalüüsis olid vaatluse all välisministeeriumi nädalaülevaated perioodil 1.01.2007-31.12.2008, perioodil 16.04.2007-13.05.2007 on analüüsi lülitatud ka välisministeeriumi „Pilk peeglisse“ väljaandes toodud artiklid ja Eesti Päevalehe ja Postimehe rubriikides „Teised meist“ välismaal ilmunud artiklid Eesti kohta.

Enamuse artiklite juures on välja toodud kanal, kus ilmus originaalartikkel. Ent esineb neli erinevust:

1. Ühe 2007. aasta märtsis ilmunud artikli juures, järjekorranumbriga 185, on kanalik märgitud erinevad Prantsusmaa maakonnalehed, kus ei olnud võimalik kindlaks teha milline leht, millised mahus ja tonaalsusega on Eestit kajastanud. Tegemist on erinevate maakonnalehtede refereeringuga, mis on ka põhjuseks, miks puudub originaalartikli(te) ilmumise kuupäev.
2. 2007. aastal 3. aprillil Venemaal ilmunud Energetika i Promõšlennost Rossii kanali määratlemisel on tegemist oletusega, et tegemist on üleriigiliselt leviva ajakirjaga. Täpsemaid andmeid selle väljaande kohta polnud võimalik leida.
3. 2008. aastal 25. juunil ilmus Prantsusmaal väljaandes International Eesti kohta artikkel, ent ka selle väljaande kohta polnud võimalik täpsemalt midagi leida, sest kui interneti otsingumootoritesse panna otsingusõnaks „International“ ning isegi kui täpsustada seda Prantsusmaaga, ei ole võimalik leida midagi, mis võiks olla Prantsusmaa väljaanne.
4. 16. oktoobril 2008. aastal avaldas Bulgaariast pärit inglisekeelne (artikkel oli tõlgitud eesti keelde, ent pealkiri oli inglise keelne, millest ka järeldan, et artikkel on originaalis inglise keelne) väljaanne Eesti kohta artikli, mille suhtes välisministeeriumi nädalaülevaade ei andnud täpsemalt andmeid, milline väljaanne selle avaldas.

4.1.1. Artiklite päritolu

Artiklite päritolu riikide lõikes

Originaalartiklid pärinevad erinevatest allikatest, kahe aasta peale kokku 438 kanalit ning 41 erinevast riigist. Leviku järgi oli kontentanalüüsis eristatud neli erinevat tasandit: globaalne, üleriigiline, piirkondlik ja internet. Leviku kindlaks määramisel oli abiks põhiliselt internet: kanalite kodulehed internetis või selle puudumisel mõni muu allikas, kust selgus kanali päritolu ja levik. Mõne kanali puhul oli abiks ka juhendaja Peeter Vihalemm.

Artiklid pärinevad 41 erinevast riigist, neid saab selgelt jaotada kolmeks: tipp 6 ehk riigid, mis on kajastanud Eestit enam kui sajalt korral ehk vähemalt 7% ulatuses kogu artiklite hulgast; riigid, mis on Eestit kajastanud vähemalt 1% ulatuses artiklite kogu hulgast ning need riigid, kelle osakaal on väga väike ehk jääb artiklite koguhulgast alla 1%.

Kuus aktiivsemat Eesti kajastajat olid Soome (35%), Prantsusmaa (15%), Venemaa (11%), Inglismaa (9%), Saksamaa (7%) ja USA (7%).

Tabel 4.1.		Artiklite päritolu erinevatest riikidest, tipp 6					
	Riik	Arv		Osakaal %		Arv	
		2007	2008	2007	2008	kokku	Osakaal % kokku
1	Soome	284	465	28	41	749	35
2	Prantsusmaa	176	146	18	13	322	15
3	Venemaa	104	128	10	11	232	11
4	Inglismaa	112	78	11	7	190	9
5	Saksamaa	67	85	7	8	152	7
6	USA	76	72	8	6	148	7

Välisministeeriumist saadud 16.04.2007-14.05.2007 perioodi kohta, mida kodulehel avalikult üleval pole ning see pole läbi töötatud, et kohandada seda nädalaülevaadete

formaati, on ministeeriumi meediabüroo töötajad välja otsinud 1387 artiklit, mis pärinevad üheksast riigist (järjestuses: Soome, Inglismaa, Prantsusmaa, Saksamaa, USA, Austria, Belgia, Šveits, Iirimaa).

Pöördusin välisministeeriumi meediabüroo poole küsimusega, miks ei ole nädalaülevaadetes esindatud näiteks Leedu ja Ungari ajakirjandust, sest tegemist on meile lähedaste ning oluliste riikidega. Uurisin ka, kuidas artiklid erinevatest riikidest Eesti välisministeeriumi meediabürosse jõuavad ning kas ja kuidas nende kajastamise juures tehakse valikuid.

Välisministeeriumi meediabüroo direktori Kadri-Mai Kaunissaare sõnul jõuavad artiklid nädalaülevaadetesse meediabüroo enda töö tulemusena. Välisministeeriumi meediabüroo teeb igapäevaselt välisajakirjanduse ülevaadet, mis hõlmab Briti, Iirimaa, USA, Saksamaa, Austria, Prantsusmaa, Belgia ja Soome ajakirjandust. Neist otsitakse artikleid märksõnaga „Estonia“. Lisaks panustavad Eestit puudutavate artiklite valikusse Eesti saatkondade töötajad. Võõrkeelest eesti keelde artikli refereerimisega tegeleb välisministeeriumi meediabüroo ise. Kui artikkel mõnes muus keeles tuleb saatkonnast, siis saatkond teeb ise ka refereeringu. Mõnedest eksootilistest riikidest pärit artiklid on ülevaatesse jõudnud tänu *google*'i otsingusüsteemile. Näiteks Türgi puhul toimetab inglisekeelset ajakirjandust inimene, kes on türgi filoloog ning ta oma isiklikust huvist jälgib ka Türgi meediat.

Analüüsis tuli välja, et nädalaülevaadetes ei ole esindatud meile lähedaste riikide Leedu ja Ungari meediakajastus. Välisministeerium ütles, et meediabüroos ei tööta hetkel sellist inimest, kes valdaks leedu või ungari keelt ning nende riikide osas loodetakse oma esindustele. Välisministeeriumi meediabüroo direktori sõnul on väiksemate riikide meediakajastuse puhul sageli see mure, et Eesti esinduste meeskond on väga väike ning nad lihtsalt suure töömahu tõttu ei jõua artiklite refereerimiseni.

Kaunissaare ütles, et artikli lühendamine refereeringu käigus sõltub artiklist – kui Eestit puudutab artiklis üks lõik, siis keskendutakse sellele. Kui terve artikkel on Eestist, siis püütakse välja tuua olulisemad seisukohad ja mõtted.

Uudisteagentuuride uudisnuppe reeglina nädalaülevaadetesse sisse ei panda, sest need leiavad kajastust ka Eesti meedias ning korduvad teiste meediakanalite kaudu. Artiklite valimise juures on oluline märkida, kas tegu on autori artikliga, kas sisalduv info on

adekvaatne ega sisalda valeinfot. Kaunissaare ütles, et arvuliselt on raske hinnata, millises koguses artikleid valeinfo tõttu välja jääb, sihiliku valikuna mitte märkimisväärselt. Kui tegu on artikliga, kus Eestis on lihtsalt loenduses mainitud ning sisuliselt Eestist või eestlastest ei räägita, siis sellised artiklid enamasti ülevaatesse ei jõua. Kui artiklis on faktivead, siis Eesti saatkonnad juhivad sellele lehehoiutuste tähelepanu. Mõningatel juhtudel esineb aga ka negatiivseid propagandaartikleid, kus avaldatakse arvamust, antakse hinnangut. Sellisel juhul, kui käsitus on täielikus vastuolus Eesti riigi tegeliku ajalooaga, neid artikleid ei nädalaülevaadetes kajastata.

Kanali keel

Vastavalt enim kajastanud riikidele, on ka originaalartiklite keelelised suhted. Kokku kirjutati Eestist 23 keeles. Võrreldes 2008. aastat 2007. aastaga, saab öelda, et lisandus 6 uut keelt: hispaania, kreeka, läti, poola, türgi ja ukraina. Seevastu aga 2008. aastal ei esinenud järgmisi 2007. aastal esinenud keeli: tšehhi, hollandi, hindu ja jaapani.

Tabel 4.2.		Viie enim Eestit kajastanud kanali keel					
		Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	arv	
		2007	2008	2007	2008	kokku	osakaal % kokku
1	Soome	283	464	28	41	747	35
2	Inglise	248	203	25	18	451	21
3	Prantsuse	157	152	16	14	309	15
4	Vene	102	122	10	11	224	11
5	Saksa	87	113	9	10	200	9

Artiklite mastaapsus

Tabelist 4.3. nähtub, et pea pool kajastusest pärineb piirkondlikest kanalitest, nende osakaal on 47%. 2007. aastal oli piirkondliku levikuga kanalite osakaal oluliselt väiksem kui aasta hiljem. 2007. aastal oli see 40%, järgmisel aastal aga 54%.

Aastaga on üleriigiliste kanalite osakaal vähenenud, ent mitte palju. Erinevus kahe aasta vahel on 3% - 2007. aastal oli üleriigiliste kanalite osakaal 32%, 2008. aastal aga 29%. Globaalsete kanalite osakaal oli kahel aastal kokku 13%. Aastaga on see kahanenud üle kahe korra – 2007. aastal oli globaalsete kanalite kajastuste osakaal viiendik ehk 20% artiklitest, 2008. aastal aga kahanes see number vaid 8%ni. Ka internetis levivate kanalite osakaal on aastaga pisut vähenenud. Kahe aasta peale kokku on internetis levivate kanalite osakaal 9%, 2007. aastal oli see 10% ja 2008. aastal 9%.

Tabel 4.3.		Artiklite mastaapsus ehk levikutüüp					
		Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv kokku	Osakaal % kokku
		2007	2008	2007	2008		
1	Piirkondlik	395	605	40	54	1000	47
2	Üleriigiline	315	324	32	29	639	30
3	Globaalne	195	90	20	8	285	13
4	Internet	95	98	10	9	193	9

Allikate liigid

Vaatlusaluste artiklite puhul on väga suur osakaal, täpsemalt kolmveerand artiklitest, pärit ajalehtedest. See on 2008. aastal küll pisut suurem, kui 2007. aastal, ent suurusjärk on neil jäänud laias laastus samaks, tõus oli 8%. Küll aga on uudisteagentuuride osakaal teisel vaatlusalusel aastal vähenenud oluliselt, seda pea kolmekordselt. 2007. aastal oli uudisteagentuuridest pärit kajastuse osakaal 17%, järgmisel aastal oli see vaid 6%. Uudisteagentuuride artiklite osakaal kahe aasta peale oli 11%, mis asetab agentuuride

artiklid esinemissageduselt teisele kohale. Kolmandale kohale platseeruvad artiklid ajakirjadest, mida oli kokku 7% artiklite hulgast. Ka siin on jäänud number suuresti samaks, langus on olnud vaid ühe protsendi võrra. Portaalidest oli pärit 4% artiklitest, ent nende osakaal on aastaga kahekordistunud ehk tõusnud kolme protsendi võrra. Raadio ja televisiooni kajastus on jäänud samaks, küündides vaevalt vaid ühe protsendini. Blogide osakaal oli marginaalne, isegi ei ületanud ühe protsenti. Küll aga saab siin välja tuua väikese tõusu – kui 2007. aastal kirjutati Eestist vaid ühe korra ühes blogis, siis järgmisel aastal oli selleks arvuks kolm. Marginaalne tõus.

Tabel 4.4.		Allikate liigid					
		Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	
		2007	2008	2007	2008	kokku	Osakaal % kokku
1	ajakirjad	713	889	71	79	1602	75
2	uudisteagentuur	169	68	17	6	237	11
3	ajakiri	76	78	8	7	154	7
4	portaal	28	62	3	6	90	4
5	raadio	7	11	1	1	18	1
6	televisioon	6	8	1	1	14	1
7	blogi	1	3	0	0	4	0

Enim kajastatud kanalid

Kahel vaatlusalusel aastal kajastas Eestis 439 erinevat kanalit. Kui 2007. aastal kajastas Eestit 248 eri kanalit, siis aasta hiljem lisandus Eestit kajastanud kanalite hulka 190 uut kanalit, mis tähendab, et 2008. aastal kajastas Eestit 280 erinevat kanalit.

Tabelisse 4.5. on toodud väljaanded, mis on kajastanud Eestit kahe aasta kokkuvõttes vähemalt 2% ulatuses. Tabelis on kaheksa väljaannet ning nagu nähtub on tegu ainult kirjutava pressiga. Esimesed kaks kohta on endale võtnud kaks Soome suurimat päevalehte – Helsingin Sanomat (kokku 14%) ning Turun Sanomat (kokku 11%).

Kokkuvõttes esimese koha hõivanud Helsingin Sanomat on suurima osakaaluga Eesti kajastaja ka kahte aastat eraldi vaadeldes. Küll aga on selle ajalehe osakaal aastaga

tõusnud 4% võrra. Turun Sanomat osakaal on aastaga tõusnud 2% võrra ning ka see ajaleht on püsinud stabiilsena teisel kohal. Kaht aastat koos vaadeldes asuvad kolmandal ja neljandal kohal Prantsuse uudisteagentuur Agence France-Presse ning Soome ajaleht Kaleva.

Tabel 4.5.		Eestit enim kajastanud kanalid					
		Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	osakaal %
		2007	2008	2007	2008	Kokku	Kokku
1	Helsingin Sanomat	118	178	12	16	296	14
2	Turun Sanomat	99	136	10	12	235	11
3	Agence France-Presse	85	34	9	3	119	6
4	Kaleva	25	45	3	4	70	3
5	Frankfurter Allgemeine Zeitung	24	20	2	2	44	2
6	Le Monde	15	20	2	2	35	2
7	Aamulehti	12	28	1	2	40	2
8	Kauppalehti	10	31	1	3	41	2

Artikli autori päritolu

Valdav osa artiklitest on kirjutatud mitte-eestlase poolt, kahe aasta lõikes moodustasid need 66%. On näha mitte-eestlastest autorite osakaalu tõusu 2008. aastal 9% võrra. See võib olla otseses seoses sellega, et määratlemata ehk ilma nimeta artiklite hulk langes aastaga üheksa protsendi võrra 29%lt 20%le. Teisisõnu kirjutati 2008. aastal Eestit puudutavaid artikleid rohkem autori nimega. Eestlaste kirjutatud artiklite osakaal on suhteliselt väike, küündides vaid 6%ni. Eestlaste hulka kuulub ka eestlane Anneli Rõigas (Reigas), kes kirjutab välispressile Eestit puudutavaid artikleid. Tema põhilisteks väljunditeks on Soome ajaleht Turun Sanomat ja Prantsuse uudisteagentuur Agence France-Presse.

Töös on eraldi välja toodud ka juhtkirjade osakaal, mis moodustab kõige väiksema osa – vaid 4%. Aga neis võib näha väikest nihet: eestlaste kirjutatud artiklite osakaal langes aastaga ühe protsendi võrra ning juhtkirjade osakaal tegi samaväärse tõusu. Juhtkirjade

hulk näitab Eesti teema tähtsust – tühistest teemadest ei kirjutata juhtkirju. Järelikult on ajalehetoimetuste (valdavalt Soome) jaoks Eestit puudutavad teemad muutunud aastaga olulisemaks.

Tabel 4.5.		Artikli autori päritolu					
		Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	Osakaal %
		2007	2008	2007	2008	kokku	kokku
1	mitte-eestlane	616	792	62	71	1408	66
2	määratlemata	292	226	29	20	518	24
3	eestlane	61	58	6	5	119	6
4	Juhtkiri	31	47	3	4	78	4

Nagu tabelist 4.5. nähtub, on eestlaste kirjutatud artiklid kahe aasta välisministeeriumi nädalaülevaadete seas esindatud 119 korral. Tehes eraldi otsingu, kui palju neist on tulnud Eesti välisajakirjaniku Anneli Rõigase (Reigase) sulest, selgus, et tema kirjutatud artikleid on 92. 2007. aastal on tema artikleid ülevaadetes 53 ning 2008. aastal 39.

Alljärgnevalt on toodud intervjuu Anneli Rõigasega:

Analüüsid välisministeeriumi kogutud artikleid välispressis, jäi silma, et väga suur osa eestlastest autorite artiklite seas on just teie artiklitel.

"Välisministeeriumi kodulehel on tegelikult kirjas vaid üks valik mu Soomes ilmunud lugudest, kuna kirjutatakse ka suures rahvusvahelises agentuuris, siis neid lugusid - mille mõju ja levik on palju suurem - neis ülevaadetes viitega autorile enamasti kirjas pole. VM-ilt oleks ka liigne nõuda, et nad üle maailma kõigis riikides järke ajaksid, mis kus ilmub, aga tuleb lihtsalt arvestada, et need nädala pressiülevaated ei anna ligilähedastki pilti sellest, millistes maailma riikides vaadeldud nädalal mis laadi uudised ja artiklid Eestist levinud on."

Kas teil on erinevate väljaannetega ka kokkulepped, et millistest teemadest on nad enim huvitatud? (vaatan, et teemade katvus on üpris lai, nii turismist kui poliitikast).

"Ma olen 20 aasta jooksul näinud oma artikleid sadades välisväljaannetes pea kõigil

mandritel, kuid mul endal pole olnud pea mingit sidet nende väljaannetega - uudisteagentuurile kirjutades puudub meil ammendav ülevaade sellest, kus lood ilmuvad.

Juba esimene lugu, mille ma 1989 kevadel välispressile (STT-le) kirjutasin levis sealte teiste uudisteagentuuride kaudu edasi ja kõige kaugemalt (Kanadast) sain oma loo tookord paber kandjal tagasi vaid seetõttu, et toonane väliseestlane, hilisem Eesti suursaadik Alar Olljum mulle selle Tallinnasse sõites kaasa võttis.

AFP kaudu levivad aga kõik artiklid enam kui sajas riiki mõne tuhande meediaväljaandeni, kes AFP uudiseid/artikleid tellivad. Seda on meil aga võimatu jälgida, kui palju väljaandeid/raadio/telejaamu üht uudist/artiklit kasutavad või tsiteerivad. Valdav osa Eestist väljaminevaid AFP uudiseid/artikleid läheb välispressi inglise keeles, aga osa tõlgitakse ka prantsuse keelde ja vahel harva ka saksa, portugali, hispaania ja araabia keelde, mis on kõik ka AFP töökeeled."

Kuidas Eesti kohta kirjutatud artikleid välismeedia võtab vastu?

"Vaid kaks uudisteemat Eestist on ületanud viimastel aastatel lühiajaliselt totaalse uudispiiri ja tõstnud Eesti paariks päevaks kogu maailma uudislistis tähtsaimate uudiste sekka - 2006 Elevantiluurannikult saabunud Probo Koala mürgilaev, mille vastu Greenpeace oma laeva ja kampaaniaga meelt avaldas ning 2007 aasta kevadised rahutud sündmused Tallinnas.

Eesti väiksust arvestades kirjutatakse minu meelest aga Eesti kohta ka vaiksematel aegadel välismeedias väga palju. Ka asjaolu, et kõik maailma kolm suurimat rahvusvahelist uudisteagentuuri - AFP (Agence France-Presse), Reuters ja AP (Associated Press) peavad vajalikuks Eestis toimuvat regulaarselt jälgida ja kajastada, näitab, et huvi on olemas."

Kas ollakse lugudest pigem huvitatud või tuleb neid ise aktiivselt pakkuda?

"Huvi on kindel, kui uudises käsitletav teema ületab uudiskünnise - näiteks ületab selle uudiskünnise kindlasti majanduses toimuv, sellega seoses valitsuses vastuvõetud otsused ning hetkel ka valitsuskoalitsioonis toimuv (nende ridade kirjutamise ajal mais 2009 nt. valitsuskriis).

Suuremate lugude puhul, mille kirjutamine mulle endale eriti rõõmu pakub - nt. erinevad kultuurilood - lepin loo ajastamise suhtes aja alati eelnevalt kokku, ja nende pikemate lugude kirjutamiseks kulub tihti ka rohkem aega. Näiteks lugu Estonia klaverivabrikust "laagerdus" ligi pool aastat ja võtsin selle jaoks kommentaare nii Jaapanist kui ka USAst jm., enne kui see lõpuks talvel 2009 valmis sai ja AFP poolt välismeediale välja saadeti."

Kas ja kui palju kohalik toimetus neid artikleid toimetab?

"Soomes lehes mitte, kuid uudisteagentuuris lisame lugudesse vahel ka regionaalset tausta, sellisel juhul sünnivad lood mitme ajakirjaniku koostöös, lisaks vaatab kõik lood alati üle nii üks regionaalne toimetaja kui ka keegi toimetajatest Pariisis, kus on AFP peakorter - seega on Eestis kirjutatud lugu enne väljaminekut lugenud vähemalt kolm inimest."

Kas toimetamise käigus on juhtunud ka, et muudetakse midagi olulist artiklis ning artikkel kaotab oma algse mõtte või see mõte muutub?

"Seda on juhtunud ülimalt harva. Mul on ingliskeelsete toimetajatega väga vedanud, näiteks praegune Balti riikide regionaalne toimetaja on Cambridge'i ülikooli lõpetanud ajaloolane, kes on Balti riikide ajaloo ja taustaga suurepäraselt kursis."

Täismahus intervjuu leiab töö lõpus olevast lisast nr 2.

4.1.2. Artiklite sisu

Artiklite tonaalsus

Kodeerimisjuhendis on eristatud artikli üldist tonaalsust ning suhtumist Eestisse, sest artikkel võib olla negatiivse, kriitilise tooniga, edastades ebameeldivaid või halbu uudiseid/teateid, aga selle negatiivse uudise juures ei pruugita Eestisse otseselt negatiivselt suhtuda – see võib olla positiivne ka negatiivse uudise puhul.

Analüüsitud artiklite tonaalsused jagunevad kolme tonaalsuse vahel (neutraalne, positiivne, negatiivne), mõlemat aastat koos vaadates on erinevused vaid 1 kuni 2

protsenti. Kõige enam oli neutraalseid artikleid, järgnes negatiivsete artiklite osakaal ning kõige vähem oli positiivseid artikleid. Aga siin tuleb veel rõhutada, et vahe neutraalse ja positiivse vahel on vaid kaks protsenti.

2007. aastal jagunes tonaalsus võrdselt neutraalsete ja positiivsete vahel (mõlemad 34%). Neutraalse tooniga meediakajastuse osakaal jäi ka järgmisel aastal samaks, ent positiivne meediakajastus langes 3% (31%) võrra. Negatiivse meediakajastuse osakaal tõusis aastaga nelja protsendi võrra (35%).

Tabel 4.6.	Artikli üldine tonaalsus					
	Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	Osakaal %
	2007	2008	2007	2008	kokku	kokku
neutraalne	343	384	34	34	727	34
negatiivne	314	388	31	35	702	33
positiivne	338	347	34	31	685	32

Suhtumine Eestisse

Kuigi artiklite üldine tonaalsus jaguneb pea võrdselt kolme tonaalsuse vahel, siis tabel suhtumine Eestisse väljendab selgelt ühe suhtumise domineerimist – peaaegu pool artiklitest (45%) oli kirjutatud positiivse suhtumisega Eestisse. Teisele kohale platseerus neutraalse suhtumisega artiklite osakaal (34%). Ambivalentse ja negatiivse Eestisse suhtumisega artiklite osakaal on üpris võrdne, küündides 11 ja 9 protsendini.

Positiivne suhtumine Eestisse on aastaga langenud 7% võrra (42%), neutraalse suhtumise osakaal on tõusnud 2% võrra (35%). 3% võrra on suurenenud ambivalentse suhtumise (12%) osakaal. Negatiivse suhtumise tase (9%) on vaatlusalusel perioodil jäänud samaks.

Tabel 4.7.	Suhtumine Eestisse					
	Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	Osakaal %

	2007	2008	2007	2008	kokku	kokku
positiivne	488	471	49	42	959	45
neutraalne	330	389	33	35	719	34
ambivalentne	90	137	9	12	227	11
negatiivne	87	106	9	9	193	9

Üldise tonaalsuse ja autori päritolu suhe

Vastavalt kodeerimisjuhendile on võimalik eristada autoreid nende päritolu järgi. Et saada selgust, kas eestlaste ja mitte-eestlaste kirjutatud artiklid on sama või erineva tonaalsusega, on töös analüüsitud ka autori päritolu ja artikli üldise tonaalsuse omavahelist suhet.

Analüüs tõi välja, et eestlasest autor kirjutab võrdses osakaalus positiivseid ja neutraalseid artikleid. Aga ka negatiivsete artiklite osakaal ei erine väga palju, see on vaid 3% väiksem. Küll on aastaga oluliselt langenud positiivsete uudiste osakaal ning tõusnud on negatiivsete artiklite osakaal.

Tabel 4.8.	Artikli üldise tonaalsuse ja autori päritolu suhe					
Eestlasest autor						
	Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	Osakaal %
	2007	2008	2007	2008	kokku	kokku
positiivne	30	10	49	17	40	34
neutraalne	22	18	36	31	40	34
negatiivne	9	28	15	48	37	31

Mitte-eestlasest autorid kirjutavad täpselt ühepalju positiivseid, neutraalseid ja negatiivseid artikleid. On näha positiivsete artiklite osakaalu vähenemist.

Tabel 4.9. Artikli üldise tonaalsuse ja autori päritolu suhe						
Mitte-eestlasest autor						
	Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	Osakaal %
	2007	2008	2007	2008	kokku	kokku
positiivne	225	245	37	31	470	33
neutraalne	197	273	32	34	470	33
negatiivne	192	273	31	34	465	33

Juhtkirjade puhul esineb kahel aastal kokku kõige enam negatiivse tooniga artikleid (38%), kõige vähem oli positiivse tooniga artikleid. Kahte aastat võrreldes on näha, et oluliselt on langenud positiivsete artiklite osakaal (42%lt 19%ni) ning tõusnud on negatiivsete juhtkirjade osakaal.

Tabel 4.10. Artikli üldise tonaalsuse ja autori päritolu suhe						
Juhtkiri						
	Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	Osakaal %
	2007	2008	2007	2008	kokku	kokku
negatiivne	9	21	29	45	30	38
neutraalne	9	17	29	36	26	33
positiivne	13	9	42	19	22	28

Määratlemata autori kirjutatud artiklite seas domineerivad positiivse tooniga artiklid, kõige vähem esineb negatiivse tooniga artikleid.

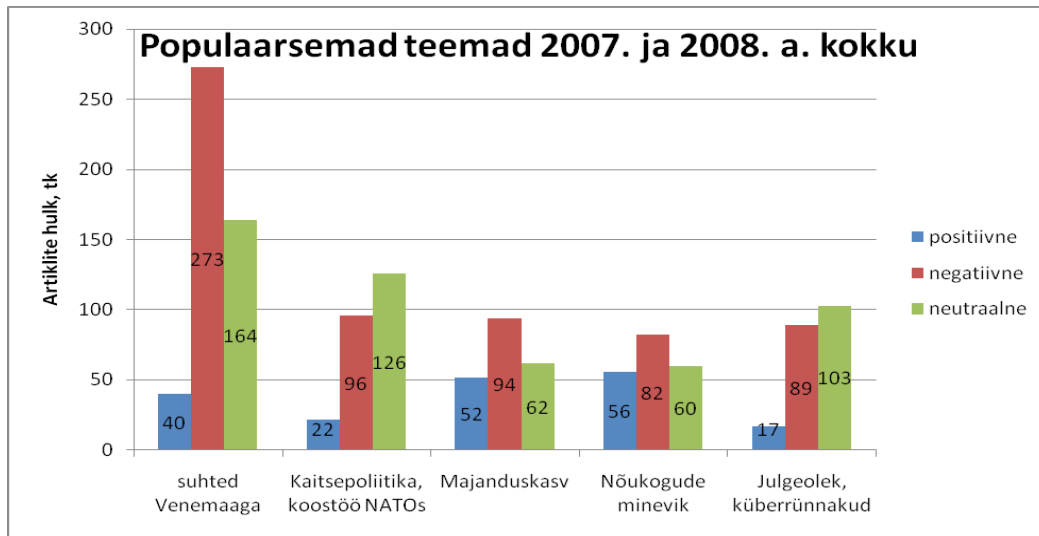
Tabel 4.11. Artikli üldise tonaalsuse ja autori päritolu suhe						
Määratlemata autor						
	Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	Osakaal %
	2007	2008	2007	2008		
positiivne	113	83	38,7	37	196	38
neutraalne	102	76	34,9	34	178	34
negatiivne	74	66	25,3	29	140	27

Teemad

Mõlema vaatlusaluse aasta kõige populaarsem teema oli suhted Venemaaga. 2007. aastal populaarsuselt teisel kohal oli teema „mälestised, mälestusmärgid“, 2008. aastal aga oli teisel kohal kaitsepoliitika ja koostöö NATOs. 2007. aastal kolmandal kohal olev teema „julgeolek ja küberrünnakud“ langes aastaga kahe koha võrra viiendale kohale. „Tehnoloogia ja IKT areng“, mis 2007. aastal sai neljandale kohale, järgmisel aastal tipp viie hulka ei saanud. Ka energeetika ei olnud 2008. aastal tipp viie hulgas, ent see on siiski populaarne –kuuendal kohal. 2008. aastal oli esiviisikus uuteks teemadeks majanduskasv ning nõukogude minevik. Majanduskasvu all on mõeldud nii positiivset majanduskasvu või miinusemärgiga majanduskasvu ehk majanduslangust.

Tabel 4.12.	Viis populaarsemat teemat
2007. aasta	2008. aasta
Suhted Venemaaga	Suhted Venemaaga
Mälestised, mälestusmärgid	Kaitsepoliitika, koostöö NATOs
Julgeolek, küberrünnakud	Majanduskasv
Tehnoloogia, IKT areng	Ajalugu – nõukogude minevik
Energeetika	Julgeolek, küberrünnakud

Joonis 4.13. Populaarsemad teemad 2007. ja 2008. aastal kokku

Populaarsemate teemade tonaalsus

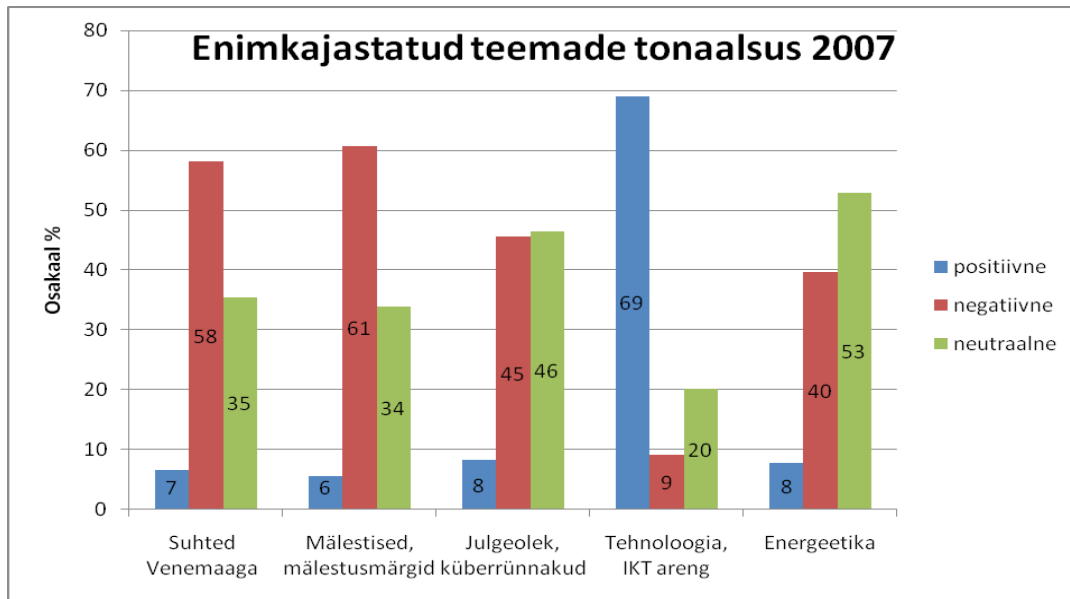
2007. aasta meediakajastuse esimese kolme populaarseima teema puhul on tegu valdavalt negatiivse tooniga meediakajastusega. Kõik kolm teemat on seotud Venemaaga, üks on otseselt suhted Venemaaga, teine on pronkssõduri ja sellega seonduv ning kolmas on julgeoleku küsimused.

Kõige enam kajastatud teema „suhted Venemaaga“ on püsinud suhteliselt stabiilsena, kahe aasta võrdluses on küll toimunud mõningased muudatused tonaalsuste vahel, ent need jäävad vaid mõne protsendi piiresse ning see on marginaalne. Küll aga on näha muutust julgeoleku ja küberrünnaku juures, mis aastaga langes kaks kohta viiendale kohale. Selle teema puhul on vähenenud negatiivne kajastus ning lisandunud neutraalse tooniga meediakajastust.

2007. aasta puhul hakkab selgelt silma üks väga positiivne teemakajastus – nimelt, siis oli tehnoloogia ja IKT areng suure luubi all ning see on saanud väga positiivset meediakajastust. Tervelt 69% selle teema meediakajastusest on positiivne.

Nagu 2007. aasta sündmused lubavad arvata, siis on ka jooniselt 4.13 näha, et kõige enam negatiivset meediakajastust on saanud mälestiste ja mälestusmärkide teema. 2007. aasta läheb ajalukku kui nn pronkssõduri aasta.

Joonis 4.14. Enim kajastatud teemad tonaalsuste kaupa 2007. aastal

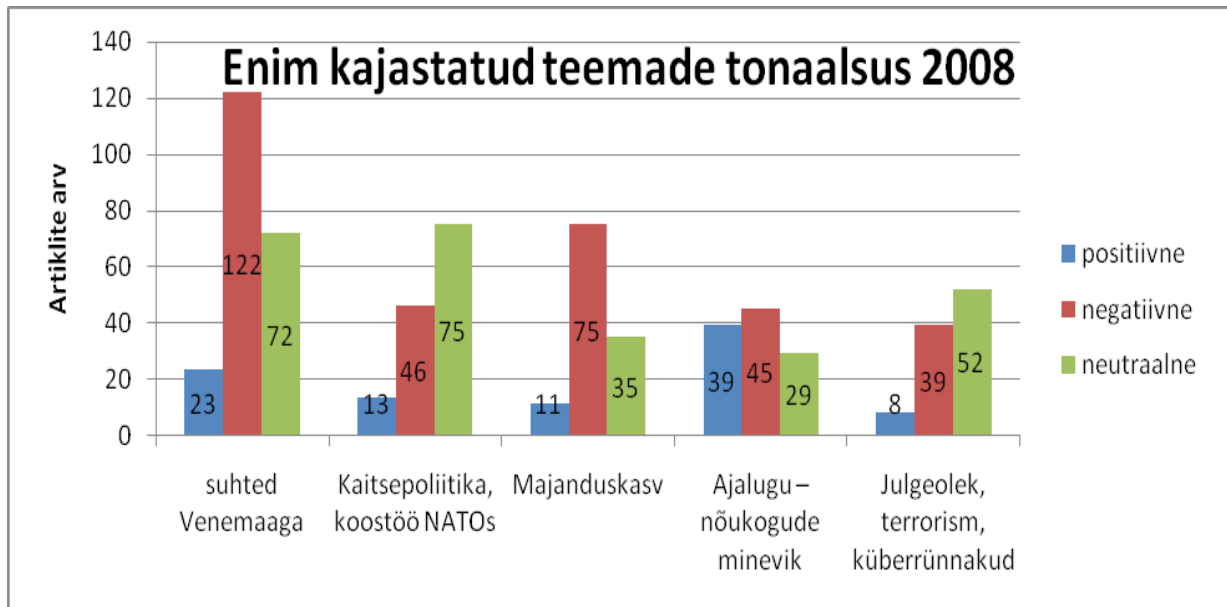

2008. aastal on säilinud esikohal teema suhted Venemaaga. Teisele kohale on tõusnud kaitsepoliitika ning koostöö NATOs. 2008. aasta läheb ajalukku kui suure majandussurutise aasta – seega on majanduskasv (antud juhul küll valdavalt kajastatud kui miinusmärgiga majanduskasvu ehk majanduslangust).

Eesti puhul ei saa mööda ka nõukogude minevikust ning julgeolekust, terrorismist. Kui 2007. aasta puhul esimese kolme teema puhul domineeris negatiivne toon, siis 2008. aastal ei ole pilt nii negatiivne – esimese ja kolmanda teema puhul on küll domineerivaks negatiivne meediakajastus, siis teisel kohal olevat kaitsepoliitika ja koostöö NATOs teemat on kajastatud valdavalt neutraalse tooniga.

2008. aasta viie populaarsema teema puhul ei ole ühegi teema puhul domineerivaks positiivse tooniga meediakajastus, nagu seda on näha 2007. aasta tehnoloogia teema puhul.

Joonis 4.15. Viis enim kajastatud teemat tonaalsuste kaupa 2008. aastal

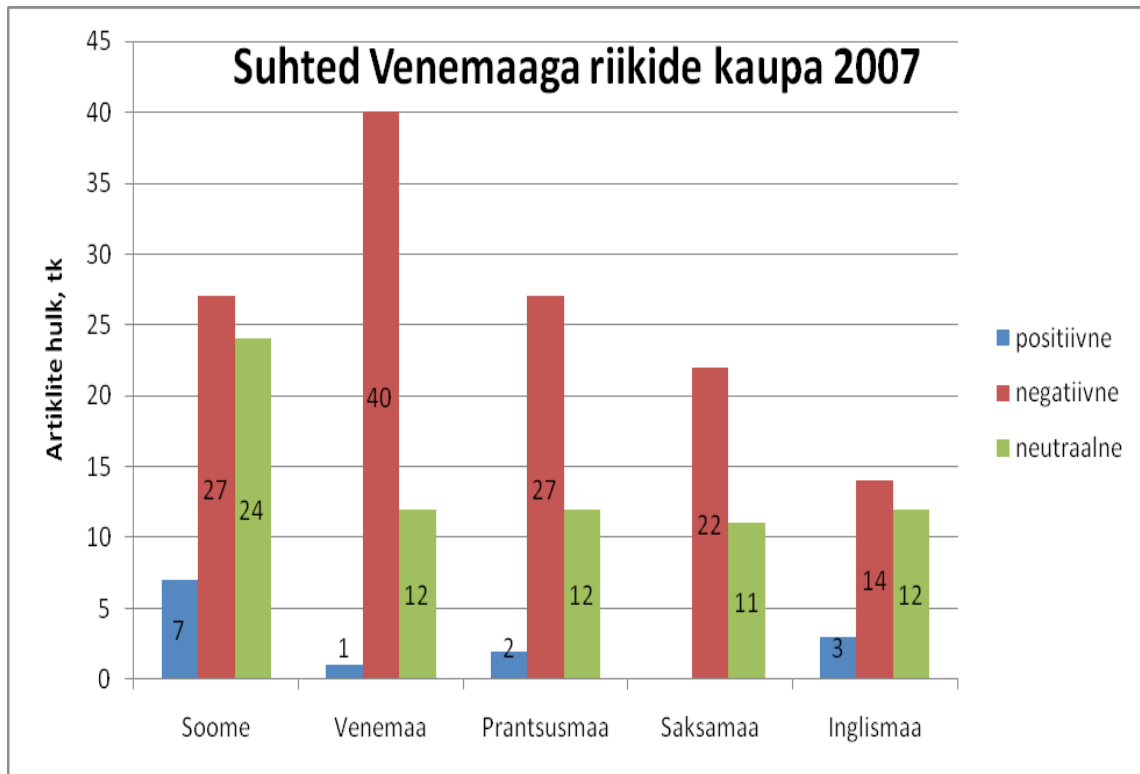

Suhted Venemaaga

2007. aastal leidis teema „Suhted Venemaaga“ leidis 2007. aastal meediakajastust 260 korral, enamasti negatiivse tooniga. Seda teemat kajastas kõige enam Soome ajakirjandus, sellele järgnes Venemaa ajakirjandus.

Kõikide siin välja toodud riikide selleteemalised meediakajastused on valdavalt negatiivse tooniga. Inglismaa puhul on vahe negatiivse ja neutraalse vahel 2 artiklit negatiivse kasuks, Soome puhul on see vahe 3 artiklit. Saksamaa puhul on huvitav, et sealne ajakirjandus on seda teemat kajastanud kas ainult negatiivse või neutraalse tooniga. Mitte ühtegi artiklit ei ole Saksamaal sel teemal kirjutatud positiivses toonis.

Joonis 4.16. Teema „Suhted Venemaaga“ 2007. aastal riikide kaupa

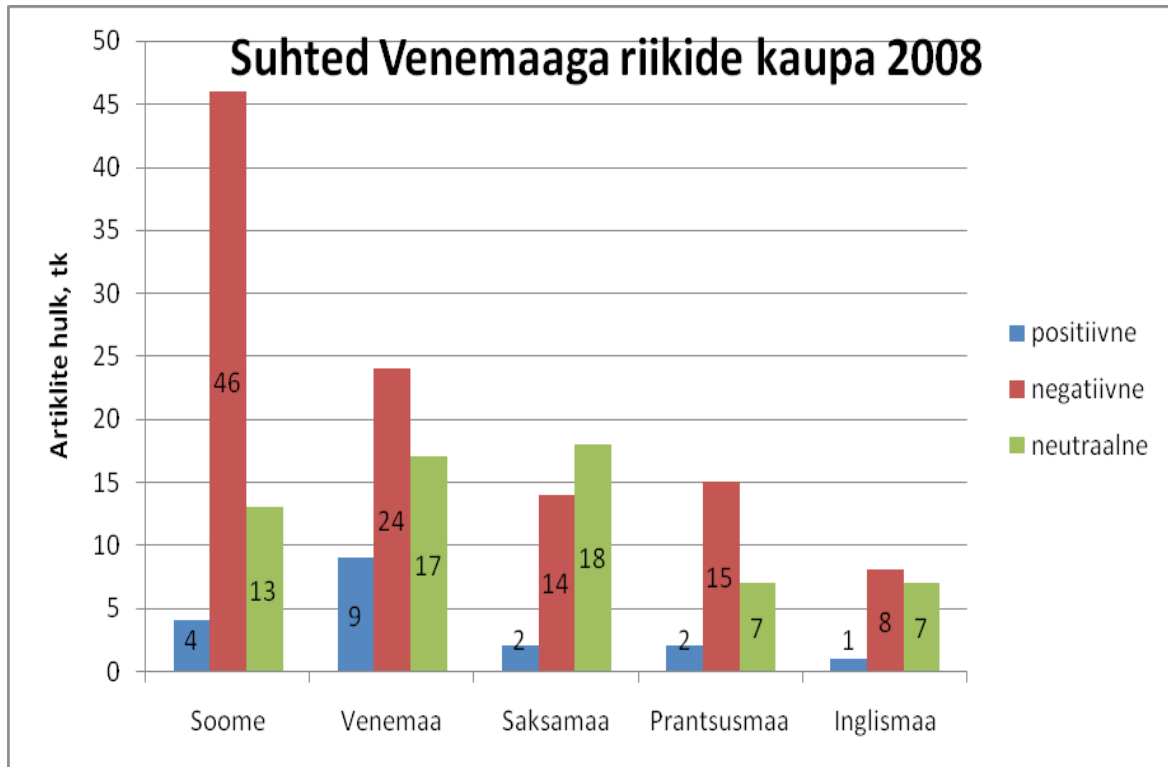
Samal teemal 2008. aastal kirjutati 218 korral, millest 56% oli tegemist negatiivse tooniga meediakajastusega. Positiivset kajastust leidis teema 11% ning neutraalset 33% juhtudest. Esiviisik on aastaga püsinud sama. Soome kirjutas sel teemal kõige enam artikleid, nagu eelmisel aastalgi. Ka Venemaa püsib stabiilselt teisel kohal.

Omavahel on kohad vahetanud Saksamaa ja Prantsusmaa ajakirjandus, millest viimane nüüd asub neljandal kohal. Viiendal kohal on endiselt Inglismaa. Eesti suhted Venemaaga on läbi ajaloo kuum teema, ent siinkohal on näha teema vähest jahtumist võrreldes eelneva aastaga. 2008. aastal oli 123 artiklit rohkem kui eelneval aastal, aga suhetest Venemaaga räägiti 42 võrra vähem. Sellegipoolest on näha selged muutused.

Soome ajakirjandus on seda teemat 2008. aastal kajastanud pea kaks korda rohkem negatiivsemalt kui aasta varem. Venemaa ajakirjanduse kajastuses on oluliselt vähenenud negatiivse kajastuse osakaal ning on lisandunud positiivse tooniga artikleid. Ka Saksamaa

on teinud pisikese sammu positiivsuse poole – 2 artiklit on kirjutatud positiivse tooniga, eelneval aastal Saksamaa puhul positiivne kajastus puudus.

Joonis 4.17. Teema „Suhted Venemaaga“ 2008. aastal riikide kaupa, esiviisik

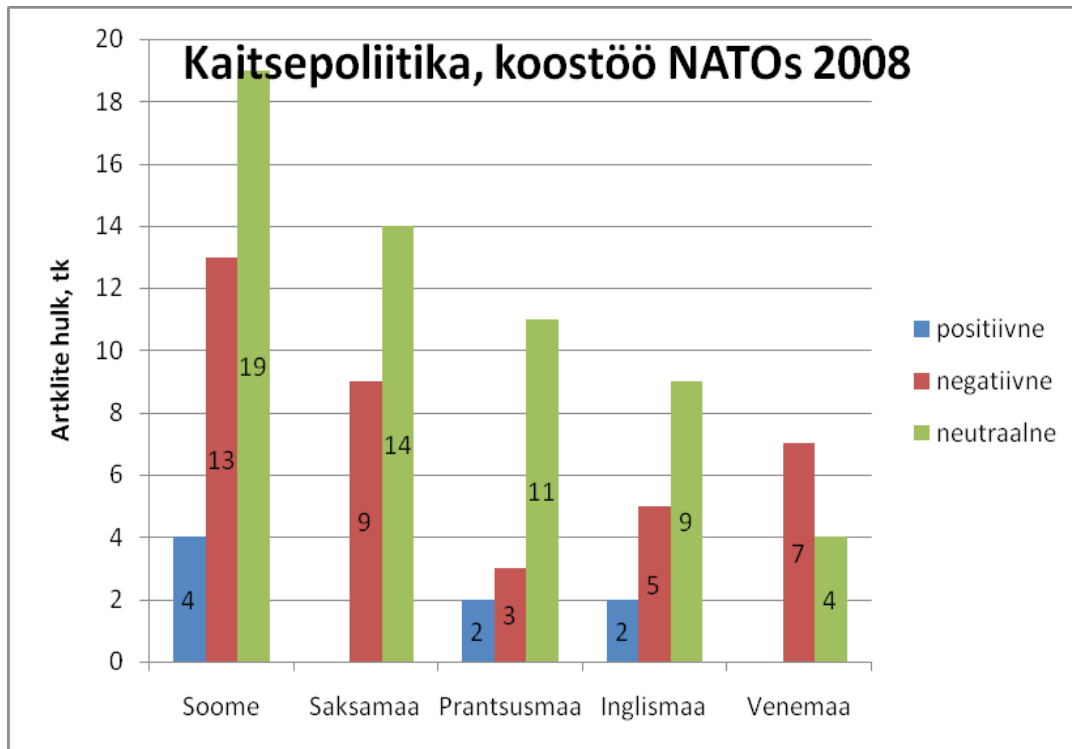
Kaitsepoliitika, koostöö NATOs

Antud teema on aastate kokkuvõttes teisel kohal, 2008. aastal platseerus see ka teisele kohale, ent eelneval aastal oli see lausa 9. kohal, mil kirjutati sel teemal 83 artiklit, mis moodustas 4% kogu 2007. aasta teemadest. Aastaga on selle teema populaarsus oluliselt tõusnud. 2008. Aastal kirjutati sel teemal 134 korral, mis moodustab 6% kõikidest artiklitest. Teema tonaalsus on aastaga jäänud suuresti samaks – pooled artiklid on kirjutatud neutraalsel toonil ning kõige vähem kirjutatakse sellest positiivses toonis.

Kaitsepoliitikast kirjutasid kõige enam Soome, Saksamaa ja Prantsusmaa ajakirjanikud. Huvitav on siin välja tuua fakti, et Saksamaa ja Venemaa ajakirjandus ei ole seda teemat

mitte kordagi kajastanud positiivse tooniga. Saksamaa puhul domineerib neutraalne toon ning Venemaa puhul negatiivne.

Joonis 4.18. Kaitsepoliitika ja koostöö NATOs teema kajastus 2008. aastal riikide kaupa, esiviisik

Majanduskasv

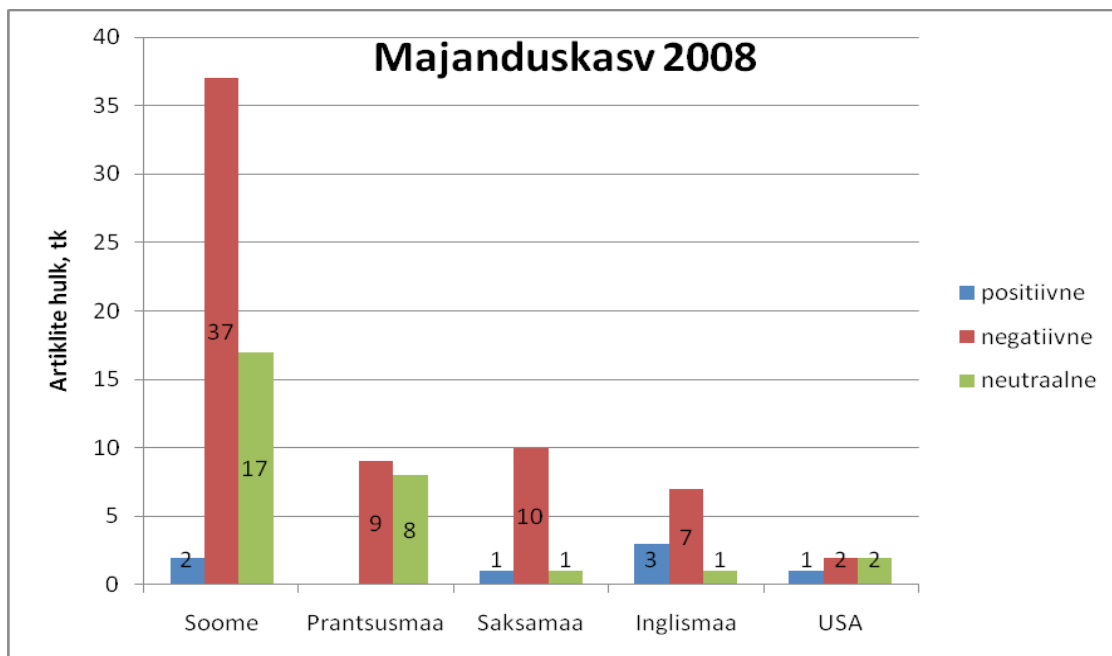
Majanduskasvu teema oli populaarsuselt 2008. aastal kolmandal kohal. Majanduskasvu all on mõeldud ka negatiivset majanduskasvu ehk majanduslangust. 2007. aastal see teema esiviisikusse ei küündinud, jäi 7. kohale. 2007. aastal kajastati antud teemat valdavalt positiivselt, pea pool kajastusest oli positiivse tooniga.

Negatiivse tooniga artiklite osakaal oli tol aastal sel teemal kõige väiksem. Teema moodustas 4% kõikidest 2007. aasta teemadest. 2008. aastal aga moodustas see teema 5% kõikidest teemadest. Aga erinevus on siin suur – 62% selle teema kajastusest on

negatiivse tooniga ehk räägib majanduslangusest. Pea kolmandik artiklitest on kirjutatud neutraalse tooniga ning vaid 9% artiklitest sel teemal on positiivse tooniga.

Kõige enam kajastas seda teemat Soome meedia, sellele järgnes Prantsusmaa, Saksamaa, Inglismaa ja USA. Ka siin on huvitav fakt, et Prantsusmaa ajakirjandus ei rääkinud sel teemal seoses Eestiga mitte ühtegi korda positiivses toonis, vaid tegi seda negatiivses ja mõnevõrra vähem neutraalses toonis.

Joonis 4.19. Majanduskasvu teema kajastamine 2008. aastal riikide kaupa, esiviisik.

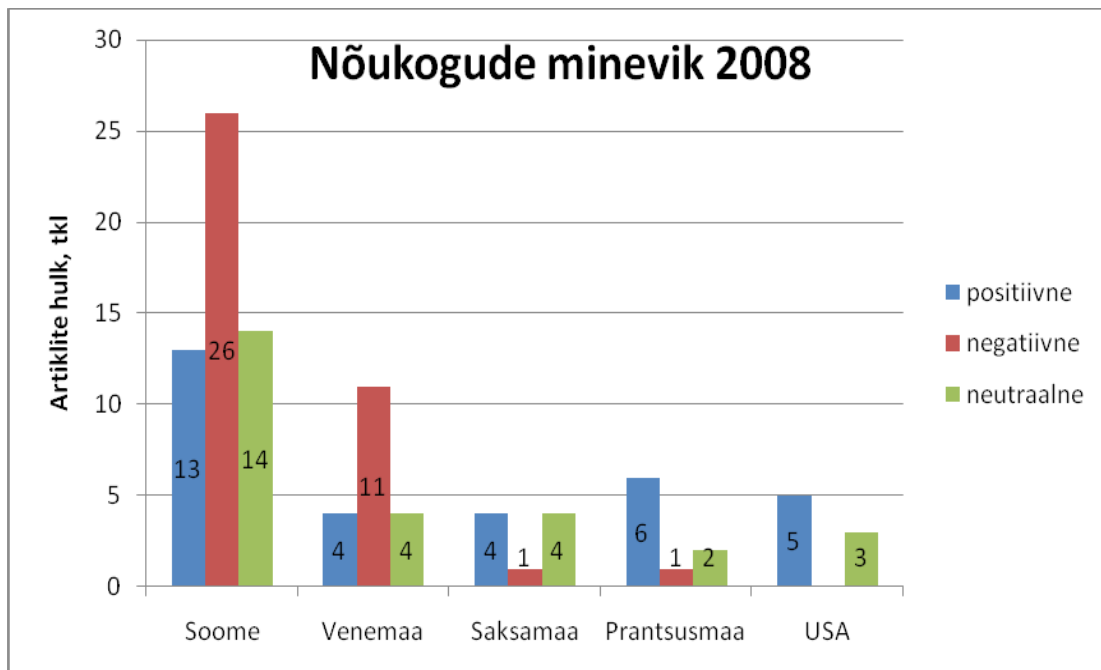

Nõukogude minevik

Eesti ei saa kunagi lahti nõukogude mineviku teemast. Küll aga võib selle teema aktuaalsus ning pidev meeldetuletamine taanduda. 2007. ja 2008. aastal kokku räägiti sel teemal 199 korda. 2007. aastal oli selle teema koht teemade kajastustiheduse üldtabelis kaheksas. 2008. aastal aga neljas. Aastaga tõusis selle teema kajastus 30 artikli võrra ehk 2008. aastal kajastati seda 114. korral. Kahe aasta kokkuvõttes räägi sel teemal pea pooltel (82) kordadel negatiivse tooniga Ülejäänud kajastused jagunesid pea võrdselt positiivse ja neutraalse meediakajastuse vahel.

Endiselt on kõige aktiivsem teema kajastaja Soome ajakirjandus, millele järgneb Venemaa, Saksamaa, Prantsusmaa ja USA. Soome kajastab seda valdavalt negatiivse tooniga, sama kehtib ka Venemaa meediakajastuse suhtes. Saksamaa ning Prantsusmaa on näinud teemat valdavalt positiivsena (Saksamaa puhul küll positiivsete artiklite hulk on võrdne neutraalsete artiklite hulgaga). USA aga ei näe seda teemat üldse negatiivses võtmes ning kirjutab ainult positiivseid ja neutraalseid uudiseid.

Joonis 4.20. Nõukogude mineviku teema kajastamine 2008. aastal riikide kaupa, esiviisik

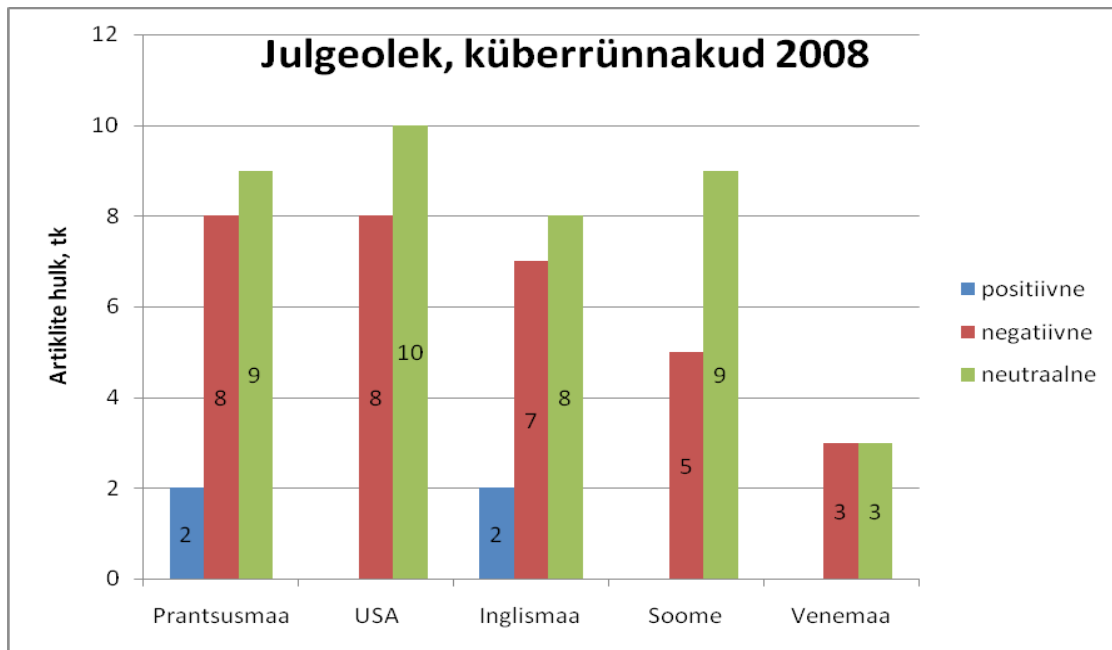
Julgeolek, küberrünnakud

Julgeolekust ja küberrünnakutest kirjutati Eestiga seoses välismaises ajakirjanduses kahel aastal kokku 209 korda, mis moodustab 5% kõikidest temadest. Aastaid koos vaadeldes on seda teemat kajastatud pooltel juhtudel neutraalsel toonil. Üsna suur osa (42%) kajastusest on saanud negatiivse tooni, positiivsele kajastusele jääb vaid 8%.

Selle teema kõige aktiivsemaks kajastajaks oli 2008. aastal Prantsusmaa, järgnesid USA, Inglismaa, Soome ja Venemaa.

Teemat kajastatakse valdavalt neutraalselt ka riigiti, üsna palju on ka negatiivset tooni. Viiest väljatoodud riigist on siin midagi positiivset näinud vaid Prantsusmaa ja Inglismaa ajakirjandus, kes mõlemad on kahel korral kajastanud seda positiivses võtmes.

Joonis 4.21. Julgeoleku, küberrünnaku teema kajastamine 2008. aastal riikide kaupa, esiviisik

4.1.4. Aprillisündmused 2007

Aprillisündmuste analüüsimiseks vaadeldakse töös eraldi 2007. aasta perioodi 1. aprill kuni 31. mai lähtudes välisministeeriumi välismeedia nädalaülevaadetest ning Eesti Päevalehes ja Postimehes ilmunud artikleid Eesti kohta rubriigis „Teised meist“.

Nimetatud perioodil on vaatluse all 132 artiklit, 125 neist pärineb välisministeeriumist, 3 Eesti Päevalehest ning 4 Postimehest. 2008. Aastal on vaatluse all välisministeeriumi aprilli-mai perioodi ülevaateartiklid.

Eesti kontekstis

2007. aasta 132 artikli hulgas kirjutati konkreetselt Eestis 109 korral ehk 83% juhtudest. Silmapaistva eestlase konteksti räägiti Eestist 9 korral, 8 korral Balti riikidest ning 4 korda kui Euroopa Liidu uusliitujatest. Ühe korra kajastati Eestit Euroopa Liidu riikide ning endise nõukogude vabariigi kontekstis.

Tabel 4.22.	Eesti kontekstis	
kontekst	arv	osakaal %
Konkreetselt Eesti	109	83
Silmapaistev eestlane/eestlased	9	7
Balti riigid	8	6
EL-i uusliitujad 2004. a	4	3
EL-i riigid	1	1
Endine nõukogude vabariik/vabariigid	1	1

Tabelist 4.23. nähtub, et aprillis-mais 2008. aastal kirjutati Eestist valdavalt kui konkreetselt Eestist (68%). Silmapaistev eestlane või eestlased on eelneva aastaga võrreldes saanud oluliselt rohkem meedia tähelepanu, nende osakaal küündib 18%ni. 2008. aastal on lisandunud NATO riikide kontekst (6%), mis eelneval aastal puudus. Samas jällegi puudus 2008. aastal aprillis-mais EL riikide kontekst.

Tabel 4.23.	Eesti kontekstis aprill-mai 2008	
kontekst	arv	osakaal %
Konkreetselt Eesti	135	68
Silmapaistev eestlane/eestlased	36	18
NATO riigid	11	6
puudub	6	3
Balti riigid	5	3
Läänemere riigid	3	2
Endine nõukogude	2	1

vabariik/vabariigid		
EL-i uusliitujad 2004. a	1	1

Üldine toonaalsus ja suhtumine Eestisse

Artiklite üldine toonaalsus oli peaaegu võrdselt nii positiivne (41%) kui negatiivne (40%). Neutraalse tooniga artikleid ilmus 25 ehk 19% ulatuses.

Suhtumine Eestisse oli valdavalt positiivne (51% artiklitest). Negatiivselt suhtuti Eestisse 34% artiklites ning neutraalne ja ambivalentne suhtumine moodustasid mõlemad 8%.

Tabel 4.24. Aprilli-mai perioodi artikli üldine toonaalsus ja suhtumine Eestisse 2007					
artikli üldine toonaalsus			Suhtumine Eestisse		
Toon	arv	osakaal %	toon	arv	osakaal %
positiivne	54	41	positiivne	67	51
negatiivne	53	40	negatiivne	45	34
neutraalne	25	19	neutraalne	10	8
			ambivalentne	10	8
Kokku:	132		kokku	132	

Vaatlusalusel perioodil oli meediakajastusi 46 erineval teemal, millest räägiti kokku 327 korda. Kümne kõige enam kajastatud valdkondade hulka kuuluvad välispoliitika, kultuuri, sotsiaalteemad ja majandus. Kõige rohkem räägiti välispoliitikast, täpsemalt teemadel suhted Venemaaga (19%), kolmandal kohal üldtabelis on Euroopa Liidu poliitika (13%) ning julgeolek ja terrorism (küberrünnakud) (6%). Populaarsuselt teisel kohal on mälestiste teema (13%).

Tabel 4.25. 10 enim kajastatud valdkonnad ja teemad aprillis-mais 2007			
Valdkond	Teema	arv	osakaal %
välispoliitika	suhted Venemaaga	62	19
kultuur	Mälestised	43	13
välispoliitika	Euroopa Liidu poliitika	18	6
välispoliitika	Julgeolek, terrorism	17	5
sotsiaalteemad	Vandalism, rahutused	13	4
kultuur	Teine maailmasõda	13	4

majandus	Tehnoloogia, IKT areng	11	3
kultuur	nõukogude minevik	11	3
välispoliitika	Kaitsepoliitika, NATO	9	3
majandus	Majanduskasv	8	2
majandus	Ekspord-import	7	2
Kokku:		212	

4.2. Kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemused

Kvalitatiivne sisuanalüüs viidi läbi perioodil 16. aprill-13. mai 2007. See on periood, mil välisministeeriumi nädalaülevaateid ei ilmunud. Seega selle perioodi artiklid pärinevad välisministeeriumi väljaandest „Pilk peeglisse“ ning Eesti Päevalehe ja Postimehe rubriikidest „Teised meist“.

Vaatluse all on 33 artiklit. Analüüsis lähtuti põhimõttest, et vaadelda artikli põhisooritust ning millist pilti see antud hetkel lõi lugejale. Vaadeldi Eestiga seotud teema käsitusviisi. Sellest lähtuvalt sai eristada kuus erinevat käsitusviisi, ent kaks neist esines vaid ühel korral. Seega on vaatluses neli enamlevinud käsitusviisi:

1. Eesti vene mässajate küüsis
2. Erinev ajaloo mõistmine
3. Iseseisva Eesti suhted Venemaaga
4. Monumendi teisaldamine Eestis

Kuna vaatlusaluste artiklite puhul oli võimalik kindlaks määrata põhiteema ning Eesti käsitus, siis on võimalik anda numbriline ülevaade erinevate käsitluste esinemisesagedusest.

Tabel 4.26. Eesti käsitusviisid aprillis-mais 2007		
käsitusviis	arv	osakaal %
Eesti vene mässajate küüsis	9	29
Erinev ajaloo mõistmine	8	26
Iseseisva Eesti suhted Venemaaga	8	26
Eesti teisaldab monumenti	6	19
kokku:	31	

Kõige enam esines käsitlust Eestist, mis on sattunud vene mässajate küüsi. Antud käsitlust oli näha 9-1 korral 33 seast. Kaheksa korda käsitleti Eestit ja tema ajalugu – seda saab liigitada erineva ajaloo mõistmise alla, sest artiklites oli alati ära mainitud ka Venemaa, kellega võrdluses erineb Eesti ajalookäsitlus. Samuti kaheksa korda käsitleti Eestit, kui iseseisva riigi suhteid Venemaaga. Kuus korda käsitleti Eestit, kui monumenti teisaldavat riiki. Kuigi tekstis on jaotatud erinevate käsitluste vahel, oli näha, et Eesti ja Venemaa suhted olid kriitilised just erineva ajaloomõistmise tõttu ning Venemaa soovist endiselt omada ülemvõimu endiste liiduvabariikide üle.

Iga käsitlusviisi analüüsimisel ja kirjeldamisel on põhiosa tekstinäidetel, mis on esitatud taandlõikudena. Iga taandlõigu lõpus on märgitud väljaanne, mida on refereeritud ja ilmumiskuupäev. Tekstinäited on esitatud kursiivkirjas.

4.2.1. Eesti vene mässajate küüsis

Eestit nähti kui väikest Venemaa kiusamise ohvriks langenud riiki. Oluline on siin märkida, et artiklites seostati Eestit nii iseseisvumisega kui ka Euroopa Liidu liikmeks olemisega – Eesti on iseseisev Euroopa Liitu kuuluv riik, mida kiusab suur Venemaa ning Eesti leiab liiga vähe toetust Euroopa Liidult.

Artiklites on selgelt välja öeldud, et Eesti tagakiusamine on organiseeritud Venemaa võimude poolt ning mingist spontaansusest ei ole juttugi. Artiklid suhtuvad Eestisse, kui Vene vaenu alla sattunud väikesesse riiki, kellele tehakse ülekohut. Artiklid näitavad, et suhted Venemaaga on kõigil riikidel keerulised, eelkõige Venemaa läbinaabritel. Samuti on Eesti arvatud tublide Euroopa Liidu liikmesriikide hulka, kes vajab nüüd raskes situatsioonis Liidu abi.

Kremljuugend kiusab taga Eesti diplomaate. Stseenid nagu metsikus läänes – Moskva miilits on võimu kremljuugendile üle andnud. Suursaadik Marina Kaljuranna tagaotsimiskuulutusest puudub veel vaid „kas elusalt või surnult”. Tehnomuusikaline psühhoterror 30 Eesti saatkonnatöötaja vastu toimub takistamatult, öösel visatakse aknaid sisse, rünnatakse saadikut. (Der Tagesspiegel, 4.05)

Euroopa Liidu liikmesriikide ajakirjandus on kritiseerinud Euroopa Liitu ning NATOt, et Eestit ei ole selles konfliktis Venemaaga piisavalt toetatud ning nii EL kui NATO käituvad kui kõrvalseisjad, asjasse mittepuutuvad organisatsioonid, kuigi rünnakud Venemaalt on suunatud nii Eesti vastu kui ka otseselt Euroopa Liidu ja NATO vastu.

Kes otsustab, millal ühe ELi riigi suursaadik puhkuse võtab – tema ise, tema välisminister või koolivaheajad? Vastus: seda teevad täna Vene välisminister Lavrov ja tema Saksa kolleeg Steinmeier. See, et Steinmeier osales Eesti saadiku riigist väljasaatmises, mis on igati Kremli huvides, on lihtsalt skandaal. NATO ja EL reageerivad, nagu oleksid need asjaolud kõik kahepoolsed pisiasjad Moskva ja tema naabrite vahel. NATO ja EL peavad Kremli selgeks tegema, et see on rünnak nende organisatsioonide endi vastu, siin on Steinmeieri appeasement-poliitika vale tee. (FTD, 7.05)

4.2.2. Erinev ajaloo mõistmine

Kuigi venelased peavad Teise maailmasõja lõpul Eestist Saksa vägede väljaajamist Eesti vabastamiseks, on see eestlaste jaoks Eesti okupeerimine. Kui enne oli Eesti Saksa võimu all, siis sellele järgnes 50 aastat Vene okupatsiooni. See on üks põhjusi, miks Eestis soovis teisaldada pronkssõduri – okupatsiooni tähistava mälestusmärgi koht ei ole Tallinna kesklinnas.

Eesti ajalookäsitlust toetas ka välismaine meedia. Venemaa ei ole endiselt nõus loobuma oma ekslikust ajalookäsitlusest ning kasutab Pronkssõdurit ettekäändena teha Eesti-vastast propagandasõda. Artiklites selgitati ka, miks on see pronkssõdur Eestile vastumeelne ning mida tähendab Teine maailmasõda Eesti jaoks.

Asjaolust, et punaväelastesse suhtutakse kui okupantidesse peaaegu kõikides Ida-Euroopa riikides, vaikivad nii Venemaa õpikud kui ka tsenseeritud massimeedia. (SZ, 2.05)

8. mai oli Teise maailmasõja lõpp, mille puhul Eesti valitsus mälestas sel päeval kõiki langenuid. Lilli viidi nii pronkssõduri kui Klooga juudimälestusmärgi juurde ja

Maarjamäele, kõikidele maailmasõjas hukkunutele. Antud sündmus oli suure meediatähelepanu all. Eesti valitsus käis isiklikult mälestusmärkide juures mälestamas ning kaasas käis ka diplomaatiline korpus. Venemaa suursaadik keeldus ürituses osalemisest.

Eesti peaministri ja Eestis resideeriva diplomaatilise korpuse ühine pärjapanek Tallinna sõjaväekalmistule pronksmehe uues asukohas – n-ö pärjapanek komistuskiivile oli lepitud žest, mida Vene saatkond demonstratiivselt ignoreeris. (Die Welt, 9.05)

4.2.3. Iseseisva Eesti suhted Venemaaga

Kuigi Eesti iseseisvus juba 1991. aastal, toonitasid selle perioodi vaatlusalused artiklid pidevalt, et tegu on iseseisva riigiga. Suhted Venemaaga on Eestil olnud alati keerulised, kuid nüüd kriisiajal vajab see väike vabariik oma liitlaste, Euroopa Liidu ja NATO toetust. Artiklid väljendavad selget poolehoidu Eestile, taunides Euroopa Liidu käitumist Eesti suhtes ning Venemaa tegevust.

Konflikt pronksõduri ümber pole Venemaa jaoks muud kui ettekääne jätkuvalt vaenuliku poliitika ajamiseks. Eesti on Venemaa järjekordne märklaud propagandasõjas. Oma mõjusfääri lähinaabrite üle püütakse laiendada konflikte mahitades. (Libération, 4.05)

Samas nähakse Eestit ka liitlasena rahvusvahelistel sõjalistel missioonidel. See näitab, et Eestit peetakse kindlaks liitlaseks, kes aitab edendada Ida-Euroopas demokraatiat. Eesti ja Venemaa vahelisi sündmusi vaadeldakse laiemalt, kui vaid kahe riigi omavahelist tülitsemist.

Hoolimata tehtud vigadest on Eesti näol tegu kindla liitlasega, kes aitab edendada Ida-Euroopas demokraatiat ja osaleb oma vägedega Afganistanis. Erinevalt Kremli väidetest ei ole Eesti poliitikud „fašistid” /.../ Kui Kremlil lastakse jõuda järeldusele, et Läänes nende

endisi satelliite tõsisteks liitlasteks ei peeta ja heidetakse vigade tegemise korral kõrvale, saab Euroopa rahu ja stabiilsus tunda hirmsaid tagajärgi. (The Economist, 3.05)

Rahvuste tasandil muutis pronkssõduri ümber puhkenud konflikt Venemaaga üpris palju. Välismaa ajalehed arvavad, et see keerab aja tagasi suure venekeelse elanikkonna integreerimises Balti riikides. Kahtlustatakse, et Moskva just seda soovibki. Eesti ja Venemaa vahelises konfliktis nähakse suuri sarnasusi Venemaa suhetes teiste endiste nõukogude riikidega.

Kohati võtab meediakajastus päris negatiivse hoiaku Venemaa suhtes. Kui siiani oli seda tehtud küll emotsioone edasi andes, et mitte nii mahlakalt.

/.../ Tegelikult pole ükski lääne külma sõja teoreetik suuteline Kremli autoriteeti õõnestama nõnda, nagu Kreml ise seda teeb. Piinlik kemplemine Eestiga on vaid üks näide sellest. Kremli monumendivaidlusega seotud sõnavara ja valed tuletavad meelde nõukogude aega. Tallinnas organiseeritakse mässi, Venemaal korjatakse Eesti kauplettidelt, välispoliitikat aetakse pööbli abiga. /.../ (FR, 8.05)

4.2.4. Eesti teisaldab monumenti

Samal ajal kui Eesti arutleb pronkssõduri teisaldamise üle ning lõpuks on sunnitud selle teisaldama, vaikib Vene ajakirjandus sealsetest teisaldatavatest monumentidest. Saksamaa ajaleht Der Tagesspiegel toob välja, et Venemaal käitatakse monumentide teisaldamisel säilmetega igasuguste reeglite ja moraalinormide vastaselt. Märgitakse ära, et Eestis vähemalt oli mälestusmärgi eemaldamist võimaldav seadus eelnevalt olemas.

Artiklid pronkssõduri teisaldamise kohta olid Eesti seisukohta ja tegevust toetavad. Artiklites selgitati ka Eesti põhjuseid ja tagamaid monumendi teisaldamiseks.

Poliitilise kliima muutumisega Ida-Euroopas on muutunud ka suhtumine Nõukogude sümbolitesse. Monumentide kõrvaldamist ei põhjusta nende vastuvõetamatu esteetika, vaid üksnes üsna ühekülgne poliitika ja ideoloogia, mida need sümbolid tähistavad. Pronkssõdur oli ennist

tumeda varjuna inimestele ülalt alla põrnitsemas, nüüd aga seisab sõjaväekalmistul, kus ta on külastajatega samal silmakõrgusel ega mõju enam nii ähvardavalt. Kuid pronkssõdurit ei degradeeritud, ta pigem inimlikustati. (SZ, 10.05)

Pronkssõdur oli kui turismi vaatamisväärsus. Tüli Venemaaga ning venelaste Eesti-vastased väljaastumised on köitnud ka turistide tähelepanu. Palju kära tekitanud pronkssõduri meelitas ligi ka tavalisi turiste, et see kurikuulus monument oma silmaga ära näha.

Järeldused ja diskussioon

Eelnevalt püstitatud põhiküsimuste vastused:

- *Millised riigid huvituvad Eesti kajastamisest enim?*

Kahe aasta lõikes olid suurimad Eesti kajastajad Soome meediaväljaanded, eelkõige ajalehed. Sellele järgnes Prantsusmaa, seal oli kõige suurimaks kajastajaks uudisteagentuur. Järgnesid Venemaa, Inglismaa, Saksamaa ja USA meedia.

Kahe aasta omavahelises võrdluses on esimesed kaks kajastanud riiki jäänud samaks – esimene on Soome ning teine on Prantsusmaa. 2007. aastal jagunesid kohad kolmandast kuuendani järgmiselt: Inglismaa, Venemaa, USA ja Saksamaa. 2008. aastal aga jagunesid samad kohad nii: Venemaa, Saksamaa, Inglismaa, USA. Valdavalt on tegu piirkondlike väljaannetega, neile järgnevad üleriigilised väljaanded.

- *Millised Eestiga seonduvad teemad ületavad välismeedias uudiskünnise?*

Mõlema vaatlusaluse aasta kõige populaarsem teema oli suhted Venemaaga. 2007. aastal populaarsuselt teisel kohal oli teema mälestised, mälestusmärgid, 2008. aastal aga oli teisel kohal kaitsepoliitika ja koostöö NATOs. 2007. aastal kolmandal kohal olev teema „julgeolek ja küberrünnakud“ langes

aastaga kahe koha võrra viiendale kohale. Sel aastal räägiti Eestist veel seoses tehnoloogia ja IKT arenguga ning energeetikaga. 2008. aastal oli esiviisikus uuteks teemadeks majanduskasv (-langus) (kolmandal kohal) ning nõukogude minevik (neljandal kohal).

- *Kui suurt tähelepanu pööratakse Eestile seoses majanduslangusega?*
Majanduskasvu teema oli kajastuse hulgalt 2008. aastal kolmandal kohal. 2007. aastal see teema esiviisikusse ei küündinud, jäi 7. kohale. Teema moodustas 4% kõikidest 2007. aasta teemadest. 2008. aastal aga moodustas 5% kõikidest teemadest. Kõige enam kajastas seda teemat Soome meedia, sellele järgnes Prantsusmaa, Saksamaa, Inglismaa ja USA.
- *Kui suurt osakaalu omavad uudised Eestist seoses Venemaaga?*
Nii 2007. kui 2008. aastal oli kõige populaarsemaks teemaks “suhted Venemaaga”. 2007. aastal moodustas see teema 11% kogu aasta jooksul käsitletud teemadest seoses Eestiga, järgneval aastal oli selle teema osakaal 10%. Kahe aasta keskmiseks teeb see 11% kogu teemaderingist. Valdav enamus selle teema kajastusest on negatiivse tooniga.
- *Milline oli Eesti elanikkonnani jõudnud 2007. aasta aprillistündmuste kajastus välismeedias?*
Teemakajastus artiklite üldise tonaalsuse järgi perioodil 16. aprill-13. mai 2007. aastal oli peaaegu võrdselt nii positiivne (41%) kui negatiivne (40%). Sel perioodil kirjutati 33 artiklit (analüüsi hetkel puudus välisministeeriumi nädala ülevaade, mis ei ole siiani avalikkusele ministeeriumi kodulehel kättesaadav. Analüüsi hõlmas välismeedias ilmunud artikleid, mis jõudsid läbi Eesti Päevalehe ja Postimehe Eesti lugejateni). Neutraalse tooniga artikleid ilmus 19% ulatuses. Suhtumine Eestisse oli valdavalt positiivne (51% artiklitest). Negatiivselt suhtuti Eestisse 34% artiklitest ning neutraalne ja ambivalentne suhtumine moodustasid mõlemad 8%.
2007. aasta aprilli-mai perioodi kohta tehtud kvalitatiivne sisuanalüüs vaatles Eestiga seotud teema käsitusviisi. Enamlevinud oli neli

käsitlusviisi: Eesti mässajate küüsis - Eestit nähti kui väikest Venemaa kiusamise ohvriks langenud riiki; erinev ajaloo mõistmine – kuigi venelased peavad Teise maailmasõja lõpul Eestist Saksa vägede väljaajamist Eesti vabastamiseks, on see eestlaste jaoks Eesti okupeerimine; iseseisva Eesti suhted Venemaaga – kuigi Eesti iseseisvus juba 1991. aastal, toonitasid selle perioodi vaatlusalused artiklid pidevalt, et tegu on iseseisva riigiga; monumendi teisaldamine Eestis – samal ajal kui Eesti arutleb pronkssõduri teisaldamise üle ning lõpuks on sunnitud selle teisaldama, vaikib Vene ajakirjandus sealsetest teisaldatavatest monumentidest.

- *Kas pilt Eestist on positiivne, negatiivne või neutraalne?*

Artiklite tonaalsused jagunevad pea võrdselt kolme tonaalsuse vahel (neutraalne, positiivne, negatiivne). Mõlemat aastat koos vaadates on erinevused vaid 1 kuni 2 protsenti. Kõige enam oli neutraalseid artikleid, vähim osakaal oli positiivsetel artiklidel (vahe 2%). 2007. aastal jagunes tonaalsus nii, et võrdse osakaaluga olid neutraalsed ja positiivsed artiklid (mõlemad 34%). Neutraalse tooniga meediakajastuse osakaal jäi ka järgmisel aastal samaks, ent positiivne meediakajastus langes 3% (31%) võrra. Negatiivse meediakajastuse osakaal tõusis aastaga nelja protsendi võrra (35%).

Kuigi artiklite üldine tonaalsus jaguneb pea võrdselt kolme tonaalsuse vahel, siis suhtumine Eestisse näitab selgelt ühe suhtumise domineerimist – peaaegu pool artiklitest (45%) oli kirjutatud positiivse suhtumisega Eestisse. Teisele kohale platseerus neutraalse suhtumisega artiklite osakaal (34%). Positiivne suhtumine Eestisse on aastaga langenud 7% (42%), neutraalse suhtumise osakaal on tõusnud 2% võrra (35%).

Hinnang püstitatud hüpoteeside paikapidavusele:

- *Eestit kajastavad kõige enam sotsiaalselt lähedal olevad riigid, nagu Soome, Rootsi, Saksamaa ja Venemaa.*
Hüpotees ostutus tõseks. Loetletud riigid (Soome (1.), Rootsi (8.), Saksamaa (5.) ja Venemaa (3.)) kuuluvad kahe aasta kokkuvõttes esimese kaheksa sekka.
- *Suhtumine Eestisse on valdavalt positiivne.*
Hüpotees ostus tõseks. Suhtumine Eestisse oli kahe aasta jooksul kokku 45% ulatuses positiivne. Negatiivsete artiklite osakaal oli 34%.
- *Suurem osa kirjutisi Eesti kohta on üldise negatiivse tooniga.*
Hüpotees ei osutunud tõseks. Hoolimata probleemsetest suhetest Venemaaga, aprillirahutustest ning majanduslangusest (suur eraisikute laenukoormus ning kinnisvaramull), ei olnud negatiivsetel artiklidel ülekaalu. Artiklite üldine tonaalsus jagunes suhteliselt võrdselt – neutraalne 34%, negatiivne 33% ning positiivne 32%.
- *2008. aastal kaitsepoliitika ja koostöö NATOs teemade populaarsus kasvab.*
Hüpotees osutus õigeks. 2007. aastal oli teema kaitsepoliitika ja koostöö NATOs populaarsuselt üheksandal kohal (moodustas 4% kõikidest teemadest), 2008. aastal aga teisel kohal (moodustas 6% kõikidest teemadest).

Kõige enam olid Eestist huvitatud piirkondlikud väljaanded. Sellele järgnesid üleriigilised ja globaalsed väljaanded. Kuna Eesti asub paljude suurte riikide läheduses, kus on kõige loetavamad just piirkondlikud väljaanded, see-eest üleriigiline väljaanne võib tavalugejale jääda igapäevaselt oma teemadevalikuga liiga kaugeks. Kahe aasta võrdluses on huvitav fakt see, et aastaga on piirkondlike väljaannete osakaal oluliselt tõusnud – 40 protsendilt 54 protsendile. See on märk sellest, et välisriikide kohalik meedia on märganud Eestit, peab meid oluliseks ning meie uudised on ületanud uudiskünnise. Ehk on see märk ka sellest, et Eesti teema ei ole üleriigilistele väljaannetele enam nii atraktiivne.

Globaalsete kanalite osakaal oli kokku 13%. Arvestades, kui suur lugejaskond on neil globaalsetel väljaannetel, siis võiks soovida, et see osakaal oleks veelgi suurem – enamik väljaandeid kasutavad globaalsete uudisteagentuuride materjale.

Mõlema vaatlusaluse aasta kõige populaarsemaks teemaks oli kõigutamatult suhted meie suure naabri Venemaaga. See on teema, millest ei saa mööda minna ning valdavalt tähendab see meile negatiivse tooniga meediakajastust. Venemaa ajakirjandus külvab Eesti kohta hulgaliselt negatiivseid artikleid, püüdes Eestile külge pookida natsimeelse riigi mainet. Sealne meedia ei ole vaba meedia ning sealsed ajakirjanduslikud üllitised lähtuvad sellest, mida FSB ning riigijuhid näha soovivad.

Paraku pole Eestil pole sellist raha, mida saaks kasutada laiaulatuslikuks mainekampaaniaks (on seda ju ka proovitud – brändi „Welcome to Estonia“ kaudu püüti Eestit välismaal tutvustada, ent see ei läinud väga edukalt). Seevastu on eestlasest ajakirjanik Anneli Rõigas olnud väga aktiivne Eesti temade kajastamisel välismeedias. Tema põhilisteks kanaliteks on Soome ajaleht Turun Sanomat ning Prantsuse uudisteagentuur Agence France-Presse. Teda võiks nimetada lausa Eesti esiajakirjanikuks välismeedias. Rõigas tõi 2009. aastal veebruaris toimunud seminaril „Eesti maine rahvusvahelises meedias“ välja Tallinna valgusfestivali ja Skype'i tasuta telefonikõned. „Ühe päevaga olid sajad neti- ja ka trükimeediaväljaanded Eesti nime täis,“ tõi Rõigas näite. Tema sõnul võlub välispressi Eesti tehnoloogia areng, kultuuriüritused ja võrratu vanalinn, nüüd on meile lisandunud ka NATO küberkaitsekeskus. Eesti mainekujundajatele tõi Rõigas eeskujuks muusikud Arvo Pärdi ja Paavo Järvi. Viimane annab tema sõnul igal pool maailmas palju intervjuusid ja räägib oma tööst Eesti kontekstis. Rõigase sõnul tuleks hinnata välisajakirjanikke, kes Eestit positiivselt kajastavad, ning luua nendega suhteid. (Postimees 2009)

Käesolev bakalaureusetöö kinnitab Rõigase arvamust, et Eestist võiks olla rohkem positiivseid uudiseid ning me peaksime hindama neid ajakirjanikke, kes meist positiivses toonis kirjutavad.

Rõigase välja toodud teemad – silmapaistvad eestlased ning NATOga koostöö – on ka käesolevas bakalaureusetöös välja toodud: kaitsepoliitika ja koostöö NATOga on aastaga tõusnud temade populaarsuse tabelis üheksandalt kohalt teisele. Enamasti räägitakse Eestist siiski konkreetselt Eesti kontekstis, ent aastaga on suure hüppe teinud ka „silmapaistva eestlase“ kontekst: 2007. aastal kajastati Eestit silmapaistva eestlase kontekstis 8% artiklitest, 2008. aastal aga juba 15% artiklitest. See on üle kahe korra enam. Enamasti olid silmapaistvast eestlasest rääkivad artiklid positiivse tooniga.

Kui võrrelda omavahel artiklit üldist tonaalsus ja suhtumist Eestisse, siis on erinevused päris suured – tonaalsus jaguneb positiivse, neutraalse ja negatiivse vahel üpris võrdselt, siis suhtumises Eestisse domineerib selgelt positiivne toon. Esmapilgul võib selline erinevus tunduda veider ning võiks kahtlustada, et suhtumises Eestisse on kodeerija olnud liigselt positiivne ja optimistlik, ent päris nii see pole.

Anneli Rõigas selgitab intervjuus: „Eksitav on aga väide, et Eesti kohta välispressis terviklikult ilmuvast on kolmandik artiklitest positiivses võtmes, samapalju negatiivseid ning neutraalseid - välisministeeriumi nädalaülevaated sellest, mida Eesti kohta kirjutatakse, annavad küll mõned viited, kuid ei anna kaugeltki ammendavat ülevaadet sellest, mida Eesti kohta kirjutatakse ja kui palju seda avaldatakse.

AFP-s näeme me lugude leviku ulatust vaid siis, kui *google*'i otsingumootorist paar päeva pärast loo väljasaatmist otsime seda lugu originaalpealkirja järgi. Kuna olen seda ka aeg-ajalt teinud, siis võin öelda et positiivsed lood levivad oluliselt ulatuslikumalt, kui tõsisemad ja ka negatiivse alatooniga lood.

Näiteks eelmainitud lugu Estonia klaverivabrikust AFP kaudu jõudis kolme päevaga nii inglise kui prantsuskeelses versioonis enam kui 400 netisaidile, millest valdavalt olid meediasaidid, kuid VMi pressiülevaatest leiate selle loo puhul ehk heal juhul viite vaid paarile väljaandele.

Minu isiklik kogemus seega ongi vastupidine sellele, mida Eestis tavatsetakse arvata - positiivse sisuga lood levivad välispressis palju paremini, kui negatiivsed. "

Eesti ajakirjandust on süüdistatud liigses negatiivsuses. Eesti president Toomas Hendrik Ilves küsis oma aastapäevakõnes, kas me tahame kurja, pimedat ja madalat bulvariajakirjanduse Eestit? Ka Riigikogu esimees Ene Ergma (2008) on öelnud, et valdavalt peegeldab Eesti ajakirjandus negatiivseid sündmusi või asju negatiivses võtmes. Palju head ja toredate inimeste tegusid jääb aga kirjeldamata. Sellises valguses võib tunduda, et Eesti kohta on liiga vähe positiivset kajastust, millele viitab ka antud analüüsi tulemus, et positiivseid kajastusi on sama palju kui negatiivseid. Aga see, mis kehtib Eesti meedia kohta, ei pruugi kehtida välismeedia kohta. Anneli Rõigas selgitab: "Eestil ei ole suhteliselt vähe positiivset meediakajastust. Rõhutasin ka 18. veebruaril Tallinnas

EALi/UNESCO meediaseminaril "Eesti maine rahvusvahelises meedias", et Eesti kohta kirjutatakse välismeedias väga palju häid lugusid, aga Eestis kajastatakse/refereeritakse enamasti vaid välispressis ilmunud negatiivseid lugusid. (Seda mõtet muide tsiteeris ja levitas kohalolnud rahvusringhäälingu nooruke korrespondent täiesti valesti, väites, justkui ma oleks kutsunud Eesti ajakirjanikke üles otsima rohkem positiivseid teemasid, et need siis välispressi jõudes Eesti mainet tõstaks; see on iseenesest kena mõte, ainult ei mina seda ei öelnud, Eesti kohaliku meedia lugusid välispress ei avalda). Tõin sellel ülalmainitud meediaseminaril ka näite Eesti 90. juubeli ajal Eesti meedias ülespuhutud skandaalist veebruaris 2008, kui mitu päeva arutati üht negatiivset seika BBC intervjuust T.H. Ilvesega, kes olevat vene keele oskuse kohta midagi solvavat öelnud.

Samas ei pannud Eesti meedia üldse tähele, et AFP kajastas Eesti riigi juubelit samal ajal suure artikliga Eesti rikkalikust muusikakultuurist ning see lugu ilmus mitmete riikide, sh ka nt. Araabia riikide väljaannetes.

Rahvusvahelise pressiga võrreldes on Eesti meedias liiga palju negativismi ja skandaalsust, häirib ka fakti ja kommentaari pidev segiajamine. Ajakirjaniku kutse on väga suur privileeg, mis eeldab oma missiooni tunnetamist ja väärikat väljakandmist.“

Anneli Rõigase sõnul on Eestist kirjutatu hindamisel ka vahe, kus see ilmub. Soome meedial on alati olnud Eesti vastu suurem huvi kui naabritel ning on veel omakorda erinevus, kas Eestist kõnele-kirjutab tabloidmeedia või kvaliteetmeedia. Vene meedia on eriti viimasel kümnendil olnud Eesti suhtes tihti vaenulik ilmselgest soovist meeldida oma muutunud poliitiliselt ladvikule, kes on püüdnud Eestile tuima järjekindlusega natsiriigi imidžit külge pookida. Ülejäänud rahvusvahelise pressiga jaoks on Eesti kui üks tavaline, suhteliselt tundmatu väike riik.

Siiski me, eestlased, tahaks ju olla enam kui lihtsalt väike riik. Seoses Eesti iseseisvumisega on Euroopa mõiste Eesti elanikele muutunud geograafilisest mõistest järjest enam kultuurilise ja poliitilise dominandiga mõisteks. Euroopa dimensiooni tähtsus eestlaste kultuurilises eneseidentifikatsioonis on kiiresti taastunud ka tänu poliitilisele ja riigi tasemel astunud sammudele, mis aitasid riigipiiride eraldavat mõju vähendada ning suurendada sarnasus- ja järjepidevustunnet. (Kirch 2004:93)

Välisministeeriumi Euroopa Liidu asjade asekancler Kaja Tael (2008) on kirjutanud, et kui Eesti Euroopa Liitu astuma hakkas, oli üks levinum mõttestamp, millega vaielda: «Mis meil sinna liitu asja on, alles saime ühest välja... Enne otsustas Moskva, nüüd hakkab otsustama Brüssel!» Paradoksaalsel kombel oli vaidlus seda raskem ja mõttetum, et peale on kasvamas põlvkond, kes Nõukogude Liidu sunnismaisust ise oma nahal ei mäleta. Ometi loodame me, et Euroopa Liit aitab meil tugevdada oma poliitilist positsiooni ning nii öelda võidelda end maailma kaardile, kus maine mängib suurt rolli. Eesti pole ainus liikmesriik, kus ELi maine nimel tuleb võidelda kujutletud koletistega. Brittide euroskeptilisus on üldteada, selle juured on aga üsna irratsionaalsed ja võib-olla seletatavad vaid suure saareriigi eneseisoleerimise kalduvusega.

Võtame näiteks ühise välis- ja julgeolekupoliitika. Algusest saadik on arutletud selle üle, kas selles valdkonnas on võimalik vältida suurte liikmesriikide «direktoraati» või kas peakski seda üldse üritama. Tõenäoliselt oleksid suurriigid iga võimalikku probleemi juba kuidagi kaasatud, neil oleks piirkonnas oma rahvuslikud huvid ja ka kogemust, niisamuti jõudu ja ressursse, et sõnum päralt viia. Väikeriigid peaksid neid kuulda võtma ja jääma tagaplaanile toeks. (Tael 2008)

Reaalsus näitab, et Eesti ei olegi tahtnud jääda passiivselt tahaplaanile pealtvaatajaks, vaid lööb aktiivselt kaasa erinevates projektides ning kaitsepoliitikas. Kuigi on palju spekuleeritud, kas NATO ka realselt meie appi tuleks, kui näiteks Vene hävitussõjälennukid tuleks siia ründama ning kas NATO üldse jõuakski reageerida ja siia jõuda enne, kui Vene lennukid siin puhta töö on teinud. Eestisse on rajatud NATO uus küberkaitsekeskus, mis on välismeedias pälvinud suurt tähelepanu ning seoses sellega ei ole märkamata jäänud meie tahe ja võimed olla NATOs suureks abiks ja toeks, erinevalt Euroopa Liidust, kus me oleme küll täieõiguslikud liikmed, ent seal kuulume me siiski uusliitujate hulka ning meil pole seal nii palju mõjuvõimu ja võimalusi kui praegu NATOs. Seda toetab ka meie infotehnoloogia areng, millega on Eesti viimastel aastatel silma paistnud. Meie infotehnoloogia ongi see „Eesti Nokia“, mida on aastaid otsitud. Välismeediale pole meie püüdlused olla eeskujulik tehnoloogiarükk ja panus NATOsse jäänud tähelepanuta.

Kaitsepoliitika ning julgeoleku teemade tähtsus tuleneb eelkõige keerulistest suhetest Venemaaga. See võib olla ka koht, kust Eesti saab ka pisut kasu lõigata. Ilmselt ongi juba teinud. On tõde see, et maailmakaardile saamiseks aprillisündmustest piisas – meist räägiti, meie suhted Venemaaga olid võetud luubi alla ning hoolimata negatiivsest teemast, märgati Eestit.

USA suursaadik Stanley Davis Philips (2009) ütles, et pronksiöö oli hea reklaam. „Praegu kardetakse igal pool investeerida, kui aga trend pöördub, usun, et siin regioonis mõeldakse esmalt Eestile. Teil on unikaalne maine. Pronksiöö ja küberrünnakud panid Eesti maailma kaardile ja lehtede esikülgedele. Olen rääkinud paljude ärimeestega, kes nüüd teavad ja mõistavad, mis Eestis toimub. Ja NATO-lt oli väga suur kompliment küberkaitsekeskus siia asutada, see annab välisinvesteeringuteks usaldust. (Rank 2009)

Edasised uurimisvõimalused

Antud bakalaureusetöö teema võimaldab palju erinevaid võimalusi selle edasi arendamiseks. Väga huvitav oleks samalaadset analüüsi jätkata järgmise paari aasta jooksul, sest Eestis ja kogu maailmas on praegu käima erinevaid protsesse, mis on erineva mõjuulatusega. Eesti puhul näiteks on jätkuvalt aktuaalne suhted Euroopa Liidu liikmesriikidega – kui mõjukas on Eesti Euroopa Liidu kontekstis? Või kuidas kujunevad suhted Venemaaga järgmise paari aasta jooksul? Millist positsiooni on Eesti saavutanud NATO-s võrreldes käesoleva töö kahte aastat ning järgneva kahe aasta sündmusi?

Samuti võimaldab see teema areneda ka nii, et võrrelda sama perioodi välisriikide meediakajastust Eesti meedias – mida kirjutab Eesti meedia välisriikide kohta, kellest kirjutatakse?

Võimalik oleks ka valida välja paar erinevat riikide rühma (lähedasemad ja kaugemal asuvad) ning võrrelda nende kajastust Eesti suhtes – millised teemad ja kuidas ületavad Eesti uudised kahe grupi ajakirjanduse uudiskünnise?

Kuna iga riik vajab oma välisajakirjanikke, kes selle riigi teemadest huvituvad, siis lähtuvalt sellest tööst võiks uurida, kuidas Eesti suhtleb välisajakirjanikega ning kas ja kuidas neile tähelepanu pööratakse.

Variante on palju, siin on välja toodud neist vaid mõni.

Kokkuvõte

Antud bakalaureusetöös uurisin, millisena kajastab välisministeerium oma kodulehel olevates nädalaülevaadetest Eestit välisajakirjanduses. Kindlasti ei ole seal välja toodud nimekiri täielik, sest inimvõimel on piirid, ent annab üpris hea ülevaate millisena Eestit välismeedias nähakse. Siiski võib arvata, et Eesti kajastus on positiivsem, kui see siit välisministeeriumi nädalaülevaatest välja tuleb.

Vastavalt 2007. ja 2008. aastal toimunud sündmustele, võis eeldada mõnede teemade populaarsust. Mõlemal aastal oli vaieldamatult kõige populaarsemaks teemaks „suhted Venemaaga“, mille niigi suurele populaarsusele andsid hoogu juurde 2007. aasta aprillisündmused.

Lähtudes sotsiaalselt lähedaste riikide tabelist, võis eeldada teatud riikide poolt suuremat meediakajastust Eesti kohta, mida kinnitas ka antud analüüs. Eestit kajastavad kõige enam Soome, Prantsusmaa, Venemaa, Inglismaa, Saksamaa ja USA. Valdavalt on tegu piirkondlike ajalehtedega. Prantsusmaa puhul on kõige aktiivsemaks kajastajaks uudisteagentuur, millele teeb Eesti välisajakirjanik Anneli Rõigas (Reigas) aktiivset kajastust Eesti kohta.

Arvestades Eestis toimunud sündmusi (2007. aasta aprillisündmused ja kinnisvaramulli lõhkemine ehk majanduskriis), kajastati Eestit suhteliselt võrdses osas nii positiivselt, negatiivselt kui neutraalselt. Kahe aasta peale kokku olid erinevused kolme tonaalsuse vahel vaid üks kuni kaks protsenti. Kuid siiski võib Eesti kohta käivaid meediakajastusi

lugeda pigem positiivseteks—olguigi, et kajastatavad teemad võisid olla oma olemuselt negatiivsed, suhtuti Eestisse üldjuhul positiivselt. Ka ajakirjaniku Anneli Rõigase tähelepanekute järgi levivad head ja positiivsed uudised Eestist paremini, kui negatiivsed. Eestit on esile tõstetud kui eesrindlikku tehnoloogiariiki, kuhu äsja rajati ka NATO küberkaitsekeskus ning palju on kiidetud ka Eesti võrratut loodust ja Tallinna vanalinna.

Summary

Pille Rõivas' bachelor's thesis "Media Coverage about Estonia in 2007 and 2008 based on weekly reviews of foreign ministry" examined how Estonia is viewed in the weekly overviews of foreign journalism on the homepage of ministry of foreign affairs. Keywords are: Media Coverage, Estonia, Estonian foreign ministry, weekly reviews.

The list brought out is definitely not complete due to the limits of human abilities, yet, it gives quite a good overview of how Estonia is seen in foreign media.

In the reviews, there were in total 2123 articles about Estonia. Pursuant to events taken place in 2007 and 2008, one could presume the popularity of some topics. Undoubtedly, the most popular topic on both years was Relationships with Russia and its popularity still rose due to the events in April 2007.

Accordingly to the chart of socially near countries, one could presume a bigger media reverberation about Estonia by certain countries which was also confirmed by this given analysis. Estonia is reverberated more by Finland, France, Russia, England, Germany, and USA—mostly by regional newspapers. In France, the most active reverberator is a news agency where active reverberation about Estonia is made by Estonian foreign journalist Anneli Rõigas (Reigas).

Considering the events taken place in Estonia (events in April 2007 and the burst of real estate bubble also known as economical crisis), Estonia was quite equally reverberated positively, negatively, and neutrally. During the two years the differences in tonality were only one or two per cent. Even so, the reverberations about Estonia can be considered as positive—despite the fact that the reverberated topics might have been negative by

nature, the attitude towards Estonia was mostly positive. Estonia is displayed as progressive technological country where NATO cyber protection centre was just set up and Estonian unique nature and the old town of Tallinn are also highly praised.

Kasutatud kirjandus

- Danzinger, J. (1991). *Understanding The Political World*. New York: Longman
- Ernits, P. (2008). Ergma: Meedia napib vastutustunnet. *Maaleht*, 28. märts.
- Galtung, J & M. Ruge. (1965). The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research* 1, 64-90.
- Kase, K. (2005). *Välisilm Postimehes 2003-2004*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Kirch, M. (2004). Eesti ja Euroopa identiteet. Aune Valk (toim.). *Eesti ja eestlased võrdlevad perspektiivis*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 87-101
- Krönström-Hanschmidt, S. (2005). Tallinna vene õppekeelega üldhariduskoolide õpetajate suhtumine eestikeelsele haridusele üleminekuks. *Eesti sotsiaal-majanduslikud probleemid ja perspektiivid Euroopa Liidus : teaduslik-praktilise konverentsi materjalid*. Tallinn: Eesti-Ameerika Äriakadeemia, 89-97
- Kuusk, K. (2006). *Eesti pilt Prantsuse ja Belgia päevalehtedes 2002-2005*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Lauristin, M. (2007). Mis on pronksiöö õppetund, mis on hind? Tammer, E (toim.). *Kes? Mis? Kus?2008*. Tänapäev ja Postimees, 15.
- Lõugas, H. (2006). *Eesti kajastus välismeedias 2004.-2005. aastal Eesti Päevalehe ja Postimehe rubriikide „Teised meist” põhjal*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- McQuail, D. (2000). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

- McQuail, D. (2003). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Meyerowitz, J. (1985). *No Sense of Place: The Impact of Electronic Media on Social Behaviour*. New York, Oxford: Oxford University press.
- Orloff, B. (2006). *Eesti pilt Taani suurimas päevalehes*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Palmaru, R. (2001). *Meedia võim ja demokraatia: Eesti kogemus. Valimiskommunikatsiooni ja ajakirjanike rollikäsituse empiiriline uuring*. Tallinn: Akadeemia Nord.
- Pullerits, P. (2004). Juhtiv majandusajakiri kinkis Eestile jõuludeks kiiduloo. *Postimees*, 28. detsember
- Rank, S. (2009). USA suursaadik: pronksiöö pani Eesti maailma kaardile. *Äripäev*, 12. jaanuar.
- Rõivas, P. (2008). *Eesti kajastus välismeedias 2007. aastal välisministeeriumi nädaläulevaadete põhjal*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Sipilä, K. (2005). *Eesti-pilt Helsingin Sanomates aastatel 1999 ja 2002*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Stevenson, R & D. Shaw (1984). *Foreign News and the New World Information Order*. Ames, IA: Iowa State University Press.
- Tael, K. (2008). Kaja Tael: mis meil Euroopa Liidust oodata on? *Pärnu Postimees*, 24. aprill.
- Tamberg, K. (2006). Toomas Hendrik Ilves: energiapoliitika on Eesti julgeoleku peamine küsimus. *Sakala*, 28. juuli.
- Vaino, K. (2004). *Eesti pilt Rootsi ajalehtedes aastatel 1995-1997 ja 2002-2003*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Vihalemm, P. (1997). Changing National Spaces in the Baltic Area. Rmt.: M.Lauristin & P.Vihalemm & K.-E.Rosengren & L.Weibull (toim.). *Return to the Western World: Cultural and Political Perspectives on Estonian Post-Communist Transition*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 73-126
- Vihalemm, P. (1998). Sotsiaalne ruum eurointegratsiooni tegurina. *Eesti Inimarengu Aruanne*. Tallinn: ÜRO Arenguprogramm

Vihalemm, P. (1999). Changing Baltic Space: Estonia and its Neighbours. *Journal of Baltic Studies*.

Vilgats, K. (2008). Urmas Paet: Riikide vahel on alati parem rääkida kui mitte rääkida. *Pärnu Postimees*, 9. mai.

Lisa 1. Kontentanalüüsi kategooriad

Nr Kategooria

Väärtused

1 Number

vabatekst (analüüsiühiku järjekorranumber)

2 Kuupäev

vabatekst

3 Allika nimi

vabatekst (meediakanal, kus ilmus originaalartikkel)

4 Allika liik

4.1 ajaleht

4.2 online/portaal

4.3 uudisteagentuur

4.4 ajakiri (economist, näiteks)

4.5. raadio

4.6. Blogi

4.7. Televisioon

5 Allika päritoluriik *vabatekst (originaalartikli päritolukanali riik)*

6 Allika levik

(originaalartikli päriolukanali levik)

6.1 Globaalne

6.2 Üleriigiline

6.3 Piirkondlik

6.4 Internet

7 Allika keel *vabatekst (originaalartiklit päritolukanali keel)*

8 Autor *(originaalartikli autori päritolu)*

8.1 Määratlemata

8.2 Eestlane

8.3 Mitte-eestlane

8.4. Juhtkiri

9 Toon *(artikli üldine toon)*

9.1 Positiivne

9.2 Negatiivne

9.3 Neutraalne

9.4. tuvastamatu

10 Teema *(artiklis käsitletav teema)*

10.1 Valdkond: sise poliitika

10.1.1 Parteid, valimised

10.1.2 Poliitikud

10.1.3 Demokraatia, inimõigused- ja vabadused

10.1.4 Vähemused, vähemuste õigused

10.1.5 Kaitsejõud, sõjavägi

10.1.6 muu

10.2 Valdkond: välis poliitika

10.2.1 Euroopa Liidu poliitika

10.2.2 EL-i laienemine

10.2.3 Välissuhted – globaalpoliitika

10.2.4 Välissuhted – regionaalpoliitika

10.2.5 Välissuhted – Eesti-Soome

10.2.6 Välissuhted – suhted Venemaaga

- 10.2.7 Välissuhted – muu
- 10.2.8 Julgeolek, terrorism, küberrünnakud
- 10.2.9 Kaitsepoliitika, koostöö NATOs
- 10.2.10 NATO laienemine
- 10.2.11 Migratsioon
- 10.2.12 Riigipiirid
- 10.2.13 muu

10.3 Valdkond: sotsiaalpoliitika

- 10.3.1 Perepoliitika
- 10.3.2 Alkoholipoliitika
- 10.3.3 Sooline võrdõiguslikkus
- 10.3.4 Keelepoliitika
- 10.3.5 muu

10.4 Valdkond: majandus

- 10.4.1 Hinnatase
- 10.4.2 Tööjõud
- 10.4.3 Maksud, maksupoliitika
- 10.4.4 Rahandus, euro, investeerimine
- 10.4.5 Energeetika
- 10.4.6 Eksport-import
- 10.4.7 Majanduskasv
- 10.4.8 Põllumajandus
- 10.4.9 Transport
- 10.4.10 Tehnoloogia, IKT areng
- 10.4.11 Geenitehnoloogia (geenivaramu)
- 10.4.12 muu
- 10.4.13 kinnisvara

10.5 Valdkond: sotsiaalteemad

- 10.5.1 Elatustase
- 10.5.2 Tervishoid, haigused
- 10.5.3 Prostitutsioon
- 10.5.4 Narkomaania
- 10.5.5 Kuritegevus, kurjategijad
- 10.5.6 Vandalism, rahutused, protestiaktsoon
- 10.5.7 Õnnetused
- 10.5.8 muu

10.6 Valdkond: kultuur

- 10.6.1 Haridus
- 10.6.2 Kultuur – muusika
- 10.6.3 Kultuur – kunst
- 10.6.4 Kultuur – kirjandus
- 10.6.5 Kultuur – film
- 10.6.6 Kultuur – muu
- 10.6.7 Ajalugu – Teine maailmasõda
- 10.6.8 Ajalugu – holokaust
- 10.6.9 Ajalugu – nõukogude minevik
- 10.6.10 Ajalugu – muu (EV sünnipäev)
- 10.6.11 Mälestised, mälestusmärgid
- 10.6.12 Religioon
- 10.6.13 muu

10.7 Valdkond: muu

- 10.7.1 Keskkond – keskkonnapoliitika
- 10.7.2 Keskkond – loodus
- 10.7.3 Turism
- 10.7.4 Sport – jalgpall
- 10.7.5 Sport – WRC rallisari
- 10.7.6 Sport – olümpia

10.7.7 Sport – suusatamine

10.7.8 Sport – muu

10.7.9 Muu

11 Teema 2 vt eelmist *(artiklis käsitletav teema)*

12 Teema 3 vt eelmist *(artiklis käsitletav teema)*

13 Suhtumine Eestisse *(artikli toon seoses Eestiga, st artikli suhtumine eestisse, mitte allika)*

13.1 Positiivne

13.2 Negatiivne

13.3 Ambivalentne (nii positiivne kui negatiivne)

13.4 Neutraalne

13.5 Tuvastamatu

14 Eesti kontekstis *(kontekst, milles räägitakse Eestist või eestlastest)*

14.1 Konkreetselt Eesti

14.2 Ida-Euroopa riigid

14.3 Balti riigid

14.4 Läänemere riigid

14.5 Skandinaaviamaad

14.6 EL-i uusliitujad 2004. a

14.7 EL-i riigid

14.8 NATO riigid

14.9 Silmapaistev eestlane/eestlased

14.10 Puudub

14.11 Endine nõukogude vabariik/vabariigid

Lisa 2 Intervjuu Anneli Rõigasega

Analüüsid välisministeeriumi kogutud artikleid välispressis, jäi silma, et väga suur osa eestlastest autorite artiklite seas on just teie artiklitel.

"Välisministeeriumi kodulehel on tegelikult kirjas vaid üks valik mu Soomes ilmunud lugudest, kuna kirjutan aga ka suures rahvusvahelises agentuuris, siis neid lugusid – mille mõju ja levik on palju suurem - neis ülevaadetes viitega autorile enamasti kirjas pole. VM-ilt oleks ka liigne nõuda, et nad üle maailma kõigis riikides järke ajaksid, mis kus ilmub, aga tuleb lihtsalt arvestada, et need nädala pressiülevaadet ei anna ligilähedastki pilti sellest, millistes maailma riikides vaadeldud nädalal mis laadi uudised ja artiklid Eestist levinud on."

Mille järgi valite teemasid Eesti kohta, mida välismeediasse kirjutada?

"Olen valinud suurte lugude teemad pea alati ise - aga ärgitanud ka oma väliskolleege ütlemas, kui mõni teema Eestist neile peaks huvi pakkuma, mis mulle endale pole pähe tulnud. Teemad valin selle järgi, mida oluliseks pean. Lõpliku otsuse, kas, mida ja kuidas kirjutada teen alati ise. Eestist välispressist kirjutatut analüüsid tasuks meeles pidada, et kirjutised on suures laastus kahesugused - uudised (mis moodustavad valdava osa Eestist kirjutatust) ja pikemad artiklid (suurtest uudisteagentuuridest vahendab neid pikemaid artikleid peamiselt vaid AFP).

Eestist kirjutatu hindamisel on ka vahe, kas kirjutatu ilmub:

- 1) Soome meedias (mille huvi Eesti vastu on alati olnud suurem, kui kaugematel naabritel ja kus on omakorda vahe, kas Eestist kõneleb-kirjutab tabloidmeedia või kvaliteetmeedia),
- 2) Venemaa meedias (mis eriti viimasel kümnendil on olnud Eesti suhtes tihti vaenulik ilmselgelt soovist meeldida oma muutunud poliitilisele ladvikule, kes on püüdnud Eestile tuima järjekindlusega natsiriigi imidžit külge pookida),

3) Ülejäänud rahvusvahelises pressis, mis vaatab Eestit kui üht tavalist, suhteliselt tundmatut väikest riiki.

Välispressi huvi on kindlasti muutunud ka ajaga - huvi oli väga suur iseseisvuse taastamise liikumise aastail ehk laulva revolutsiooni ajal 1988-1991, seejärel see huvi mõnevõrra rauges, aga kasvas taas, kui Eestist sai ametlikult ELi ja NATO kandidaatriik (ja 2004 liikmesriik).

Huvi teatud teemade kajastamise ja analüüsimise vastu on kindlasti sõltuv ka globaalsetest sündmustest - näiteks praeguse majanduslanguse taustal huvitavad rahvusvahelisi uudisteagentuure kõigi riikide, sh. Baltimaade majanduses toimuv, Eesti puhul ka see, kas ja kuidas kulgeb eurosooniga liitumine ja Maastrichti kriteeriumide täitmine ja kas Eesti suudab vältida Läti taolist majanduskraahi. Kindlasti kajastatakse alati ka nii kohalikke kui üldvalimisi jmt.

Eestist kirjutatud analüüsid tuleb kindlasti meele pidada ka seda, et rahvusvaheline kvaliteetmeedia ja tabloidmeedia erinevad teemade valikult ja käsitluselt väga oluliselt. Kuna Soome infoagentuur STT, rahvusvaheline uudisteagentuur AFP ja Soome päevaleht Turun Sanomat on kõik kvaliteetmeedia alla kuuluvad meediaorganisatsioonid, siis ei ole mul ka kunagi tulnud ajakirjanikuna välispressis kirjutades kogeda konflikti teemade valikul - oleks mõeldamatu, et rahvusvahelises kvaliteetmeedias nõutaks ajakirjanikult mõne loo kirjutamist oma põhimõtete vastaselt. Ainus, mis piirab Eestist pikemate lugude kirjutamist, on Eesti väiksus ja sellest tulenevalt ka huvitavate teemade nappus."

Kas teil on erinevate väljaannetega ka kokkulepped, et millistest teemadest on nad enim huvitatud? (vaatan, et teemade katvus on üpris lai, nii turismist kui poliitikast).

"Ma olen 20 aasta jooksul näinud oma artikleid sadades välisväljaannetes pea kõigil mandritel, kuid mul endal pole olnud pea mingit sidet nende väljaannetega - uudisteagentuurile kirjutades puudub meil ammendav ülevaade sellest, kus lood ilmuvad. Juba esimene lugu, mille ma 1989 kevadel välispressile (STT-le) kirjutasin levis sealt teiste uudisteagentuuride kaudu edasi ja kõige kaugemalt (Kanadast) sain oma loo

tookord paber kandjal tagasi vaid seetõttu, et toonane väliseestlane, hilisem Eesti suursaadik Alar Olljum mulle selle Tallinnasse sõites kaasa võttis. AFP kaudu levivad aga kõik artiklid enam kui sajasse riiki mõne tuhande meediaväljaandeni, kes AFP uudiseid/artikleid tellivad. Seda on meil aga võimatu jälgida, kui palju väljaandeid/raadio/telejaamu üht uudist/artiklit kasutavad või tsiteerivad. Valdav osa Eestist väljaminevaid AFP uudiseid/artikleid läheb välispressi inglise keeles, aga osa tõlgitakse ka prantsuse keelde ja vahel harva ka saksa, portugali, hispaania ja araabia keelde, mis on kõik ka AFP töökeeled."

Kuidas Eesti kohta kirjutatud artikleid välismeedia võtab vastu?

"Vaid kaks uudisteemat Eestist on ületanud viimastel aastatel lühiajaliselt totaalse uudispiiri ja tõstnud Eesti paariks päevaks kogu maailma uudislistis tähtsaimate uudiste sekka - 2006 Elevantiluurannikult saabunud Probo Koala mürgilaev, mille vastu Greenpeace oma laeva ja kampaaniaga meelt avaldas ning 2007 aasta kevadised rahutud sündmused Tallinnas.

Eesti väiksust arvestades kirjutatakse minu meelest aga Eesti kohta ka vaiksematel aegadel välismeedias väga palju. Ka asjaolu, et kõik maailma kolm suurimat rahvusvahelist uudisteagentuuri - AFP (Agence France-Presse), Reuters ja AP (Associated Press) peavad vajalikuks Eestis toimuvat regulaarselt jälgida ja kajastada, näitab, et huvi on olemas."

Kas ollakse lugudest pigem huvitatud või tuleb neid ise aktiivselt pakkuda?

"Huvi on kindel, kui uudises käsitletav teema ületab uudiskünnise - näiteks ületab selle uudiskünnise kindlasti majanduses toimuv, sellega seoses valitsuses vastuvõetud otsused ning hetkel ka valitsuskoalitsioonis toimuv (nende ridade kirjutamise ajal mais 2009 nt. valitsuskriis).

Suuremate lugude puhul, mille kirjutamine mulle endale eriti rõõmu pakub - nt. erinevad kultuurilood - lepin loo ajastamise suhtes aja alati eelnevalt kokku, ja nende pikemate lugude kirjutamiseks kulub tihti ka rohkem aega. Näiteks lugu Estonia klaverivabrikust "laagerdus" ligi pool aastat ja võtsin selle jaoks kommentaare nii Jaapanist kui ka USAst jm., enne kui see lõpuks talvel 2009 valmis sai ja AFP poolt välismeediale välja saadeti."

Kas ja kui palju kohalik toimetus neid artikleid toimetab?

"Soomes lehes mitte, kuid uudisteagentuuris lisame lugudesse vahel ka regionaalset tausta, sellisel juhul sünnivad lood mitme ajakirjaniku koostöös, lisaks vaatab kõik lood alati üle nii üks regionaalne toimetaja kui ka keegi toimetajatest Pariisis, kus on AFP peakorter - seega on Eestis kirjutatud lugu enne väljaminekut lugenud vähemalt kolm inimest."

Kas toimetamise käigus on juhtunud ka, et muudetakse midagi olulist artiklis ning artikkel kaotab oma algse mõtte või see mõte muutub?

"Seda on juhtunud ülimalt harva. Mul on ingliskeelsete toimetajatega väga vedanud, näiteks praegune Balti riikide regionaalne toimetaja on Cambridge'i ülikooli lõpetanud ajaloolane, kes on Balti riikide ajaloo ja taustaga suurepäraselt kursis."

Mis on teie arvamus/ettepanek - mida peaks Eesti tegema, et saada välismeediasse positiivsemat kajastust? (kolmandik artiklitest positiivses võtmes ilmselgelt ei ole piisav hulk, sest samapalju on ka negatiivseid ning neutraalseid)

"Riiklike meetmetega saab Eesti mõnevõrra tõsta oma tuntust, aga riigi maine kujuneb ikkagi tegude, mitte kampaaniate põhjal. Oluline on mitte anda oma rumalate tegudega põhjust skandaaliks, mis ületaks ka välispressi uudiskünnise.

Positiivse fooni jaoks on kindlasti oluline see, kuidas nt. suhtlevad välispressi esindajatega võtmeministeeriumide pressiesindajad/pressiosakonnad. Veel mõni aasta tagasi näiteks oli VMis pressiesindaja, kes tavatses mu väliskolleegidele vahel teravalt vastata ja ei pidanud paljaks ka mõnel korral öelda, et ta ei vastagi nende rumalatele küsimustele - välispressiga suheldes tehakse aga sellise suhtumisega karuteene.

Ajakirjanikel on õigus kirjutada kõigest, mida nad oluliseks peavad ja ei saada nõuda, et välisajakirjanikud kirjutaksid üksnes neil teemadel, mida mõni ametnik sobivaks peab - kirjutada tuleb kõigest ja ausalt.

Praeguse seisuga võib öelda, et nii välisministeeriumi, valitsuse kui ka rahandusministeeriumi pressiesindajad teevad väga head tööd, kusjuures eriti suurepäraseks pean ma just välisministeeriumi pressitööd.

Eesti maine seisukohalt on kindlasti oluline ka see, kuidas Eesti riigitegelased end välismeediale väljendavad, oskust öelda õigel ajal õigeid sõnu pole kõigil, aga õnneks on see oskus olemas praegusel välisministril.

Teie poolt vaadeldud perioodist 2007/2008 meenub ka üks väga rumal möödalaskmine suhtluses Vene meediaga 2007. aasta pronkssõduri sündmuste ajal. Pea ainus Venemaa ajaleht, kes neid sündmusi Tallinnast tookord objektiivselt püüdis vahendada oli Moskvas ilmuv päevaleht Kommersant, kelle ajakirjanik Mikhail Zigar on paljastanud muuhulgas ka Venemaa illegaalseid relvatehinguid. Skandaalsel kombel tõstis aga Eesti siseminister neil ärevatel päevadel Postimehes just selle ajakirjaniku ühe negatiivse märkusega esile, mis omakorda jälle ajakirjanikku - ja täiesti õigustatult - solvas, sest siinsete Vene äärmuslaste meelepaha oli ta niigi jõudnud välja teenida.

Seejuures oli eriti kummaline, et Eesti võimud ei maininud tollal kordagi seda Vene ajakirjanikku ega väljaannet, kes korraldas juba enne 2007. aasta kevadet suure Eesti-vastase vaenukampaania Venemaal. See väljaanne on Venemaa suurim päevaleht "Kosmomolskaja Pravda", kelle kauaaegne korrespondent kirjutas juba 2006. aastal rea väga solvavaid Eesti-vastaseid artikleid ja jätkas sama liini ka hiljem.

Eksitav on aga väide, et Eesti kohta välispressis terviklikult ilmuvast on kolmandik artiklitest positiivses võtmes, samapalju negatiivseid ning neutraalseid - välisministeeriumi nädalaülevaated sellest, mida Eesti kohta kirjutatakse, annavad küll mõned viited, kuid ei anna kaugeltki ammendavat ülevaadet sellest, mida Eesti kohta kirjutatakse ja kui palju seda avaldatakse.

AFP-s näeme me lugude leviku ulatust vaid siis, kui *google*'i otsingumootorist paar päeva pärast loo väljasaatmist otsime seda lugu originaalpealkirja järgi. Kuna olen seda ka aeg-ajalt teinud, siis võin öelda et positiivsed lood levivad oluliselt ulatuslikumalt, kui tõsisemad ja ka negatiivse alatooniga lood.

Näiteks eelmainitud lugu Estonia klaverivabrikust AFP kaudu jõudis kolme päevaga nii inglise kui prantsuskeelses versioonis enam kui 400 netisaidile, millest valdavad olid meediasaidid, kuid VMi pressiülevaatest leiate selle loo puhul ehk heal juhul viite vaid paarile väljaandele.

Artikkel Eesti mõttetalgutest jõudis AFP kaudu veebruaris 2009 kolme päeva jooksul enam kui 2000 netisaidile, jne.

Nt. AFP lugu Tallinna valgusfestivalist jõudis jaanuaris 2009 paari päevaga 700-le netisaidile, lugu sellest, et üks Tallinna hotell pakub klientide meelitamiseks võimalus teha piiramatuid väliskõnesid Skype telefoniga, hõivas samal ajal kiiresti üle 1400 netisaidi ja innustas kindlasti ka mitmeid teisi hotelle üle maailma oma tubades Skype-i kasutama jne.

Minu isiklik kogemus seega ongi vastupidine sellele, mida Eestis tavatsetakse arvata - positiivse sisuga lood levivad välispressis palju paremini, kui negatiivsed.

Tõsisemate teemadega lood - nt. artikkel sellest, et Sillamäel lõppes sügisel 2008 aastaid kestnud ülikallis töö Sillamäe tehase ohtliku jäätmeoidla renoveerimiseks - levivad tihti kahjuks suhteliselt loiult.

Erandlikuna oli 2008. aasta tõsisematest lugudest suurem huvi Eesti kasiinonduse probleemidest ja kasiinosõltuvusest kirjutatud artikli vastu, mis tõlgiti lisaks inglise keelele ka teistesse keeltesse ja mille noppis üles ka Saksa ajakiri Der Spiegel jt.

Samas põhjalik lugu 1949. aasta massiküüditamistest Balti riikides levis näiteks napilt, kuigi mu kolleegid tõlkisid selle ka täies mahus prantsuse keelde ja tõstsid selle ka ingliskeelses eelinfos päeva ühe olulisema loona esile."

Millest tuleneb see, et Eestil on suhteliselt vähe positiivset meediakajastust? (te isiklik arvamus)

"Eestil ei ole suhteliselt vähe positiivset meediakajastust. Rõhutasin ka 18. veebruaril Tallinnas EALi/UNESCO meediaseminaril "Eesti maine rahvusvahelises meedias", et Eesti kohta kirjutatakse välismeedias väga palju häid lugusid, aga Eestis kajastatakse/refereeritakse enamasti vaid välispressis ilmunud negatiivseid lugusid. (Seda mõtet muide tsiteeris ja levitas kohalolnud rahvusringhäälingu nooruke korrespondent

täiesti valesti, väites, justkui ma oleks kutsunud Eesti ajakirjanikke üles otsima rohkem positiivseid teemasid, et need siis välispressi jõudes Eesti mainet tõstaks; see on iseenesest kena mõte, ainult et mina seda ei öelnud, Eesti kohaliku meedia lugusid välispress ei avalda).

Tõin sellel ülalmainitud meediaseminaril ka näite Eesti 90. juubeli ajal Eesti meedias ülespuhutud skandaalist veebruaris 2008, kui mitu päeva arutati üht negatiivset seika BBC intervjuust T.H. Ilvesega, kes olevat vene keele oskuse kohta midagi solvavat öelnud.

Samas ei pannud Eesti meedia üldse tähele, et AFP kajastas Eesti riigi juubelit samal ajal suure artikliga Eesti rikkalikust muusikakultuurist ning see lugu ilmus mitmete riikide, sh ka nt. Araabia riikide väljaannetes.

Rahvusvahelise pressiga võrreldes on Eesti meedias liiga palju negativismi ja skandaalsust, häirib ka fakti ja kommentaari pidev segiajamine. Ajakirjaniku kutse on väga suur privileeg, mis eeldab oma missiooni tunnetamist ja väarikat väljakandmist.

Kui Venemaad mitte arvestada, siis nende seas, kes Eestist midagi kuulnud on, on Eestil kokkuvõttes rahvusvaheliselt hea maine, Eestit teatakse kui väikest, aga tubli, kõrge IT-arengu riiki (mobiilihääletus, Skype), teatakse ka eestlaste pikka laulukultuuri, paljud teavad sedagi, et Tallinnas on erakordne vanalinn.

Rahvusvahelises pressis on minu meelest erakordse töö Eesti hea maine kujundamisel teinud ära ka dirigent Paavo Järvi, kes on üks kaalukamaid Eesti promojaid maailmas. Juba alates 1981 detsembrist, kui The New York Times tegi tollal verinoore Paavo Järviga pika persooniintervjuu, on ta kasutanud intervjuude andmist pea alati ka selleks, et promoda Eesti muusikakultuuri, rääkida eestlastest ja Eestist pikemalt, tehes seda alati huvitavalt. Neid eri aastatel eri riikides ilmunud lugusid saab muide lugeda ka blogist aadressil <http://paavoproject.blogspot.com/> .

Mainekujunduselt oli geniaalne mõte tähistada 2008. aastal Eesti juubeliaastat kümnete kontsertidega erinevates riikides, mis andis ka paljude riikide kultuuriajakirjanikele põhjust Eestist kirjutada.

Eestil tulekski just promoda seda, mille üle on põhjust uhke olla. Päevauudised tekivad ja kaovad, Eesti mainet maailmas kannab kultuur."

Lisa 3.		Eestit kajastanud kanalid					
jrk							
nr	Nimi	Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	osakaal %
		2007	2008	2007	2008	Kokku	Kokku
1	Helsingin Sanomat	118	178	12	16	296	14
2	Turun Sanomat	99	136	10	12	235	11
3	Agence France-Presse	85	34	9	3	119	6
4	Kaleva	25	45	3	4	70	3
5	Frankfurter Allgemeine Zeitung	24	20	2	2	44	2
6	Interfax	22		2	0	22	1
7	The Economist	17	8	2	1	25	1
8	Reuters	16	13	2	1	29	1
9	Svenska Dagbladet	16	4	2	0	20	1
10	Dagens Nyheter	15	2	2	0	17	1
11	Le Monde	15	20	2	2	35	2
12	The Guardian	15	16	2	1	31	1
13	Der Standard	14	6	1	1	20	1
14	Financial Times	13	8	1	1	21	1
15	Aamulehti	12	28	1	2	40	2
16	Jyllands-Posten	11	5	1	0	16	1
17	Novaja Gazeta	11	4	1	0	15	1
	The Daily Telegraph/Sunday						
18	Telegraph	11		1	0	11	1
19	Kauppalehti	10	31	1	3	41	2
20	The Times	10	7	1	1	17	1
21	The Wall Street Journal	10	2	1	0	12	1
22	International Herald Tribune	9	7	1	1	16	1
23	Regard sur l'Est	9	4	1	0	13	1
24	Computerworld	8	1	1	0	9	0
25	Le Figaro	8	10	1	1	18	1
26	The New York Times	8	6	1	1	14	1
27	Berlingske Tidende	7	3	1	0	10	0
28	RIA Novosti	7		1	0	7	0
29	Süddeutsche Zeitung	7	9	1	1	16	1
30	Dagbladet Børsen	6	1	1	0	7	0
31	Die Welt	6	11	1	1	17	1
32	Etelä-Suomen Sanomat	6	22	1	2	28	1
33	Komsomolskaja Pravda	6	11	1	1	17	1
34	Libération	6	7	1	1	13	1
35	Regnum.ru	6	1	1	0	7	0
36	Taloussanomat	6	15	1	1	21	1
37	The Baltic Times	6	7	1	1	13	1
38	Aftenposten	5	3	1	0	8	0
39	Dagbladet	5	2	1	0	7	0
40	Die Presse	5	17	1	2	22	1
41	Frankfurter Rundschau	5	7	1	1	12	1
42	Les Echos	5	8	1	1	13	1
43	The Washington Post	5	7	1	1	12	1
44	TV2	5		1	0	5	0
45	Der Tagesspiegel	4	1	0	0	5	0
46	Financial Times Deutschland	4	36	0	0	9	0
47	Handelsblatt	4	8	0	1	12	1
48	La Libre	4	8	0	1	12	1
49	La Tribune	4		0	0	4	0
50	Moskovskij Komsomolst	4	1	0	0	5	0

Lisa 3. Eestit kajastanud kanalite täielik nimekiri

Lisa 4. Artiklite päritolu erinevatest riikidest

Lisa 4.		Artiklite päritolu erinevatest riikidest					
	Riik	Arv	Arv	Osakaal %	Osakaal %	Arv	Osakaal % kokku
		2007	2008	2007	2008	kokku	
1	Soome	284	465	28	41	749	35
2	Prantsusmaa	176	146	18	13	322	15
3	Venemaa	104	128	10	11	232	11
4	Inglismaa	112	78	11	7	190	9
5	Saksamaa	67	85	7	8	152	7
6	USA	76	72	8	6	148	7
7	Taani	50	26	5	2	76	4
8	Rootsi	35	17	4	2	52	2
9	Austria	19	25	2	2	44	2
10	Norra	24	17	2	2	41	2
11	Belgia	7	13	1	1	20	1
12	Läti	6	8	1	1	14	1
13	Kanada	1	8	0	1	9	0
14	Iirimaa	4	4	0	0	8	0
15	Šveits	4	4	0	0	8	0
16	Tšehhi	6	2	1	0	8	0
17	Bulgaaria	1	5	0	0	6	0
18	India	5	1	1	0	6	0
19	Austraalia	3	2	0	0	5	0
20	Kreeka		4		0	4	0
21	Holland	3		0	0	3	0
22	Türgi	1	2	0	0	3	0
23	Hiina	1	1	0	0	2	0
24	Jaapan	1	1	0	0	2	0
25	Malaisia	2		0	0	2	0
26	Šotimaa		2		0	2	0
27	Aserbaidžaan	<u>1</u>		0	0	1	0
	Erinevad						
28	uudisteagentuurid	1		0	0	1	0
29	Fiji		1		0	1	0
30	Gruusia		1		0	1	0

31	Hispaania		1		0	1	0
32	Iisrael	1		0	0	1	0
33	Kasahstan		1		0	1	0
34	Katarr		1		0	1	0
35	Poola		1		0	1	0
36	Prantsusmaa/Vene	1		0	0	1	0
37	Sri Lanka	1		0	0	1	0
38	Taani/Prantsuse	1		0	0	1	0
39	Taiwan	1		0	0	1	0
40	Ukraina		1		0	1	0
41	Uus-Meremaa	1		0	0	1	0

Lisa 5. Enamkajastatud teemad ja tonaalsus

Lisa 3.		Enamkajastatud teemad ja tonaalsus					
			positiivne	negatiivne	neutraalne	Kokku arv	Osakaal %
1	välispoliitika	suhted Venemaaga	40	273	164	477	11
2	välispoliitika	Kaitsepoliitika, koostöö NATOs	22	96	126	244	5
3	majandus	Majanduskasv	52	94	62	208	5
4	kultuur	Nõukogude minevik	56	82	60	198	4
5	välispoliitika	Julgeolek, küberrünnakud	17	89	103	209	5
6	majandus	10.4.4 Rahandus, euro, investeerimine	11	70	40	121	3
7	välispoliitika	10.2.7 Välissuhted – muu	41	37	38	116	3
8	sotsiaalteemad	10.5.5 Kuritegevus, kurjategijad	10	91	39	140	3
9	muu	10.7.3 Turism	87	11	25	123	3
10	välispoliitika	10.2.5 Välissuhted – Eesti-Soome	60	26	37	123	3
	Valdkond:						
11	sisepoliitika	10.1.4 Vähemused, vähemuste õigused	12	55	39	106	2
12	kultuur	10.6.4 Kultuur – kirjandus	56	32	18	106	2
13	majandus	10.4.9 Transport	24	26	52	102	2
14	kultuur	10.6.2 Kultuur – muusika	81	2	10	93	2
	Valdkond:						
15	sisepoliitika	10.1.2 Poliitikud	25	44	18	87	2

Lisa 6. Viie populaarsema teema tonaalsus riigiti 2007

Suhted Venemaaga					
	tonaalsus				
riik	positiivne	negatiivne	neutraalne	tk	osakaal %
Soome	7	27	24	58	22
Venemaa	1	40	12	53	20
Prantsusmaa	2	27	12	41	15
Saksamaa		22	11	33	12
Inglismaa	3	14	12	29	11
Taani		7	3	10	4
USA		6	8	14	5
Rootsi	1	3	1	5	2
Norra		1	3	4	2
Austria			3	3	1
Holland		2	1	3	1
Hiina		1		1	0
Iirimaa	1			1	0
Jaapan		1		1	0
Sri Lanka	1			1	0
Šveits			1	1	0
Taani/Prantsusmaa	1			1	0
Tšehhi			1	1	0
Kokku:	17	151	92	260	
Tonaalsuse osakaal %	6	57	35		

Mälestised, mälestusmärgid					
	tonaalsus				
riik	positiivne	negatiivne	neutraalne	tk	osakaal %
Venemaa	1	34	6	41	28
Soome	1	10	13	24	17
Prantsusmaa	2	12	7	21	14
Saksamaa	1	10	8	19	13
Inglismaa	2	12	3	17	12
Taani		4	3	7	5

USA		3	4	7	5
Holland		2	1	3	2
Rootsi		1	1	2	1
Norra			1	1	1
Šveits			1	1	1
Taani/Prantsusmaa	1			1	1
Austria			1	1	1
Kokku tk:	8	88	49	145	
Tonaalsuse osakaal %	6	61	34		

Julgeolek, terrorism, küberrünnakud					
	tonaalsus				
riik	positiivne	negatiivne	neutraalne	kokku tk	osakaal %
USA	1	18	3	22	20
Prantsusmaa		8	10	18	16
Inglismaa	2	7	8	17	15
Saksamaa	3	8	6	17	15
Soome	1	4	5	10	9
Taani		3	3	6	5
Austria		1	3	4	4
Venemaa		2	1	3	3
Austriaalia		2		2	2
Belgia			2	2	2
Norra		2		2	2
Rootsi		1	1	2	2
Hiina		1		1	1
India	1			1	1
Jaapan		1		1	1
Läti			1	1	1
Tšehhi	1			1	1
Kokku:	9	58	43	110	
Tonaalsuse osakaal %	8	53	39		

Energeetika					
	Tonaalsus				
riik	positiivne	negatiivne	neutraalne	kokku tk	osakaal %
Soome	3	13	13	29	32
Prantsusmaa	1	6	14	21	23
Venemaa		10	7	17	19
Saksamaa	1	2	3	6	7
USA		2	3	5	5
Inglismaa		1	3	4	4

Rootsi		1	2	3	3
Taani			3	3	3
Aserbaidžaan	1			1	1
Norra	1			1	1
Prantsusmaa/Vene		1		1	1
Kokku tk:	7	36	48	91	
Tonaalsuse osakaal %	8	40	53		

Tehnoloogia, IKT areng						
riik	tonaalsus				arv tk osakaal	%
	positiivne	negatiivne	neutraalne	tuvastamatu		
Prantsusmaa	9	3	4		16	16
USA	6	3	5		14	14
Soome	10		1		11	11
Inglismaa	3	2	5		10	10
Taani	8		1		9	9
Saksamaa	7			1	8	8
Austria	6		1		7	7
Tšehhi	4				4	4
Venemaa	3		1		4	4
Norra	3				3	3
Rootsi	3				3	3
Belgia		1	1		2	2
India	2				2	2
Läti	1		1		2	2
Austraalia	1				1	1
Kanada	1				1	1
Šveits				1	1	1
Taiwan	1				1	1
Türgi	1				1	1
kokku tk:	69	9	20	2	100	
Tonaalsuse osakaal %	69	9	20	2		

Lisa 7. Viie populaarsema teema tonaalsus riigiti 2008

Suhted Venemaaga			
	tonaalsus		

riik	positiivne	negatiivne	neutraalne	tuvastamatu	kokku tk	osakaal %
Soome	4	46	13		63	29
Venemaa	9	24	17	1	51	23
Saksamaa	2	14	18		34	16
Prantsusmaa	2	15	7		24	11
Inglismaa	1	8	7		16	7
USA	1	7	4		12	6
Austria		2	1		3	1
Taani		2			2	1
Läti	1		1		2	1
Belgia	1		1		2	1
Šveits			1		1	0
Šotimaa	1				1	0
Rootsi		1			1	0
Norra		1			1	0
Kanada		1			1	0
Jaapan			1		1	0
Hiina	1				1	0
Austraalia			1		1	0
Tšehhi		1			1	0
Kokku tk:	23	122	72	1	218	
tonaalsuse osakaal						
%:	11	56	33	0		

Kaitsepoliitika, koostöö NATOs					
	tonaalsus			kokku tk	osakaal %
	positiivne	negatiivne	neutraalne		
Soome	4	13	19	36	27
Saksamaa		9	14	23	17
Prantsusmaa	2	3	11	16	12
Inglismaa	2	5	9	16	12
Venemaa		7	4	11	8
USA		3	6	9	7
Taani	2	2	1	5	4
Rootsi			1	1	1
Austria		1	1	2	1
Austraalia			2	2	1
Belgia	2		2	4	3
Šveits			2	2	1

Tšehhi	1	1		2	1
Iirimaa		1		1	1
Kanada		1	1	2	1
Läti			2	2	1
Kokku tk:	13	46	75	134	
Tonaalsuse osakaal					
%	10	34	56		

Majanduskasv					
	tonaalsus				
	positiivne	negatiivne	neutraalne	kokku tk	osakaal %
Soome	2	37	17	56	46
Prantsusmaa		9	8	17	14
Saksamaa	1	10	1	12	10
Inglismaa	3	7	1	11	9
USA	1	2	2	5	4
Austria		4		4	3
Rootsi	1	2	1	4	3
Taani	1	1	1	3	2
Venemaa		2	3	5	4
Bulgaaria	1	1	1	3	2
Kanada	1			1	1
Kokku tk:	11	75	35	121	
Tonaalsuse osakaal					
%	9	62	29		

Ajalugu – nõukogude minevik						
	tonaalsus					
	positiivne	negatiivne	neutraalne	tuvastamatu	kokku tk	osakaal %
Soome	13	26	14		53	46
Venemaa	4	11	4	1	20	18
Saksamaa	4	1	4		9	8
Prantsusmaa	6	1	2		9	8
USA	5		3		8	7
Inglismaa	2	4			6	5
Taani	1	1			2	2
Norra		1			1	1

Austria	1				1	1
Belgia	1				1	1
Kanada	1		1		2	2
Läti	1		1		2	2
Kokku tk:	39	45	29	1	114	
Tonaalsuse osakaal						
%	34	39	25	1		

Julgeolek, terrorism, küberrünnakud					
	tonaalsus				
	positiivne	negatiivne	neutraalne	kokku tk	osakaal %
Prantsusmaa	2	8	9	19	19
USA		8	10	18	18
Inglismaa	2	7	8	17	17
Soome		5	9	14	14
Venemaa		3	3	6	6
Austria		3	1	4	4
Taani	2	1	1	4	4
Saksamaa		1	2	3	3
Rootsi	1	1	1	3	3
Belgia		1	2	3	3
Austraalia			2	2	2
Läti	1		1	2	2
Iirimaa			1	1	1
Kanada			1	1	1
Šveits			1	1	1
Tšehhi		1		1	1
Kokku tk:	8	39	52	99	
Tonaalsuse osakaal					
%	8	39	53		